

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У А.П. ВОЈВОДИНИ

Година VII

Нови Сад, јул 1958

Број 7

САДРЖАЈ:

- А. М. Кунџић: Задаци адвокатуре у вези новог програма СКЈ;
- др. Бр. Базала: Што се сматра уредним позивом на рочиште;
- Д. П Мишић: Накнада поводом неимовинске (нематеријалне) штете;
- др. Драг. Павић: Три проблема из кривичне праксе;
- М. Нешковић: О проблему малолетних преступника;
- М. Б. Скупштина Адвокатске коморе у Сарајеву;
- Из судске праксе;
- Службена саопштења.

THE CHINESE

THE CHINESE

THE CHINESE

THE CHINESE

ГЛАСНИК

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У А. П. ВОЈВОДИНИ

Година VII

Нови Сад, јул 1958

Број 7

ЗАДАЦИ АДВОКАТУРЕ У ВЕЗИ НОВОГ ПРОГРАМА СКЈ

Већ IV Пленум ЦК СКЈ, одржан јуна 1951 године, указао је на особити значај адвокатури у нашем социјалистичком поретку. Тамо је, поред осталог, наглашено да и адвокатура — као важна јавна функција —, у вези са јачањем улоге судства и законитости, добија значајно место у нашем правном систему. У резолуцији тога пленума подвучена је потреба обезбеђења квалитета и социјалистичког карактера адвокатури.

У своме експозеу од 27 марта 1957 год., одржаном на седници Савезног већа Савезне народне скупштине, поводом доношења Закона о адвокатури, пошто је изнео да адвокатура као јавна служба задира у веома важне и често доста сложене и осетљиве односе и да значај тих односа нарочито долази до изражаја у нашем друштву које се изграђује на бази социјалистичких друштвених односа, друг Александар Ранковић је нагласио да због тога онај који се определи за тако значајан позив треба у првом реду да добро познаје суштину и смисао тих односа. Наведеном приликом речено је још и то да адвокати — и поред различитих тумачења законских прописа и супротних правних становишта — та своја тумачења и становишта треба увек да усмеравају тако да се она крећу у оквирима социјалистичких односа, као и то да је „свако друкчије тумачење погрешно и штетно — и ако оно избија при одбрани и заступању, наноси пре свега велике штете самој странци коју такав адвокат брани и заступа”. Следствено, познавање закона друштвеног развоја је саставни део и нашег стручног знања.

Када се има у виду чињеница да је Програм СКЈ руководство за акцију оне политичке снаге која је не само усмеравајући, већ и опредељујући чинилац нашег економског, културног и друштвеног развоја, онда је очигледно да је проучавање и усвајање поставки тога програма неопходно кључним члановима СКЈ, тако и свим радним људима наше земље, а пре свега онима који су — обзиром на своје стручно образовање — дужни познавати не само слово закона, већ и његов смисао, смисао и суштину социјалистичких друштвено-економских односа код нас, па и у свету. Програм СКЈ донет на VII конгресу СКЈ је, без и најмањег претеривања, сажето научно и практично сазнање о путевима друштвеног кретања, о суштини и смислу таквог кретања.

Без познавања политичких и економских принципа — садржаних у Програму СКЈ — социјалистички адвокат, пре свега, не може успешно обавити ни свој основни задатак — пружање правне помоћи

грађанима, установама и организацијама ради остварења и заштите њихових права и интереса заснованих на закону, и то из једног врло једноставног разлога, што прво код нас, и поред постојања одређених прописа, није кодекс неких једном за увек датих правних норми, већ инструмент одређене политике, политике одбране, учвршћивања и даљег развијања социјалистичких друштвених односа, социјалистичког поректа, једном речи — социјализма.

Обзиром на такав смисао права, право и политика нису две потпуно одвојене категорије, већ су уствари лице и наличје једне, исте ствари: инструменти за развијање социјалистичких односа. Из тога, пак, следи да је добар познавалац права, добар правни стручњак онај ко добро и у истој мери познаје право (законе, прописе, правна начела) и принципе на којима је заснован социјализам — дијалектички материјализам и политичку економију, као и оне факторе који одлучујуће делују на политичка збивања код нас и у свету. Све то ћемо најбрже и најлакше упознати кроз Програм СКЈ. Зато се проучавање тога програма и усвајање његових принципа пред адвокате поставља као значајан задатак.

У Програму СКЈ обухваћена су и научно обрађена сва чворна питања која се пред савременог човека постављају у политичком, културном, друштвеном и, чак, личном и породичном животу. Ту се, да поменемо само наслове појединих глава тога програма, говори о друштвено-економским и политичким односима у савременом свету; о борби за социјализам у новим условима; о међународним политичким односима и спољној политици социјалистичке Југославије; о југословенској социјалистичкој револуцији и стварању народне власти; о економским и политичким предусловима социјалистичке изградње у Југославији; о друштвено-економском уређењу код нас; о политичком систему власти радног народа; о федерацији и односима међу народима Југославије; о привредној, социјалној и просветној политици код нас и, најзад, о друштвеној улози и идејним основама Савеза комуниста Југославије.

Од успешног овладавања поставкама Програма (што је, као што видесмо, услов и за стручну изградњу адвокатског кадра) зависи успех који треба да покажу адвокати као јавни радници, као борци за изградњу социјализма. Адвокатура као јавна служба оправдаће смисао свога постојања само онда ако адвокати буду не само људи који ће пружати правну помоћ грађанима, установама и организацијама, већ и ако буду активни политички борци за ствар социјализма, што за сад још увек нису у довољној мери, барем узето у целини.

Успеју ли добро овладати тезама које се третирају у Програму СКЈ и ускладе ли своје поступке у свему са тамо изложеним поставкама, обзиром на велико животно искуство и висок интелектуални ниво, адвокати могу пружити врло драгоцену и свестрану помоћ у политичком уздизању широких маса радног народа. Сматрамо да није без основа веровати да ће адвокати, и као целина, испунити очекивања нашег социјалистичког друштва.

У објашњавању и разradi Програма адвокати могу свуда пружити политичку помоћ. Мишљења смо, да ће та помоћ адвоката бити добро-

дошла нарочито у разради оних питања која се тичу друштвено-економске проблематике и политичког система власти код нас, као што су: питање облика својине уопште и својине над средствима за производњу; питање улоге државе у производњи и положаја произвођача у томе процесу и у расподели вишка производа; питање привредног система код нас; о друштвеном самоуправљању итд., да набацимо само неколико, насумице узетих тема које, како се то обично каже, леже адвокатима већ обзиром на природу посла који обављају у својој пракси.

Већ и обзиром на хуманистичке идеје којима Програм СКЈ обилује, тај програм је близак расположењу велике већине адвоката, те се и стога може очекивати да ће адвокати тај програм пригрлити, усвојити и настојати да га усвоје сви поштени радни људи наше земље. Нови програм СКЈ, је без икаквих суперлатива, највиши домет који је марксистичка стваралачка мисао до данас достигла и да разлог што се он као такав још није афирмисао и на ширем, светском плану није иманентне природе, већ да га треба потражити у светској политичкој констелацији — у злобној, злонамерној, бирократској ћуди источно-европске политичке вјерушке, с једне стране, и не мање злобној, злорадој, реакционарно-капиталистичкој души западне олигархије, с друге стране, које својим свемоћним политичким машинама, чине све што могу да истина о СКЈ, не продре у свет, јер се те истине подједнако боје једни и други, јер та истина поткопава основе на којима су саздане зграде њихове владавине. Но, припадници адвокатског реда, огромна већина адвоката, као и сви радни људи Југославије, знају да ће истина о Савезу комуниста Југославије, истина о радничкој класи и радним људима наше земље, упркос свега, као и свака друга истина досад, наћи пут и начин да продре у свест радних људи свих континентата и земаља, јер — као што из богатог, туђег и свог, искуства знамо — ход истине, често пута, није ни лак ни брз, али је увек изван, као и то да је свака сила за земаља!

Метод политичког рада за адвокате је исти онај којим се у легалним условима служе сви идејни борци за ствар социјализма.

У својој канцеларији, на судским ходницима, на улици, адвокат са људима води разговор не само о правној проблематици која интересује њега и његовог сабеседника, о „предмету“ у којем он заступа свог „клијента“, већ и о најразличитијим стварима, „о свему и свачему“. Приликом тих, таквих разговора, адвокат је често у ситуацији да мора дати и свој суд о ствари. Кад је реч о ствари која — у овом или оном виду — има у себи и политичке елементе (а таквих ствари је тушта и тма!), политички правилно реаговање, правилан закључак на тему таквог разговора од стране адвоката, политички правилана и зрела, ненаметљива и садржајна примедба у таквој прилици за „обичног човека“ више вреди од најдокументованије политичке дисертације. Свакодневни, „ситни“ политички рад од огромног је значаја како за виталност политичког покрета, тако и за афирмацију датог друштвено-политичког система. Адвокати су у могућности да пруже такав прилог социјализму.

Укратко, задаци наше социјалистичке адвокатуре у вези новог Програма СКЈ треба, по нашем мишљењу, да буду, пре свега, да адвокати тај програм темељито проуче, да га усвоје, да њим овладају у тој мери да га могу и на друге преносити, да своју стручну, друштвену и политичку делатност усмере у смислу тога програма у тој мери да између слова програма и онога што адвокати чине у пракси не буде раскорак, и — најзад — да поставке програма, увек и на сваком месту објашњавају и тумаче другима, свима онима код којих постоје субјективне и објективне претпоставке да тај програм усвоје, да се за усвајање тога програма боре делом и речју — живом и писаном, све дотле док поставке тога програма не постану мисао и дело сваког радног човека наше земље.

Убеђени смо да ће адвокати Југославије оправдати поверење које им је досад указивала наша социјалистичка заједница тиме што ће испунити оно што се од њих очекује са разлогом. Објективни услови за испуњење таквог очекивања постоје.

АЛБА М. КУНТИЋ

ШТО СЕ СМАТРА УРЕДНИМ ПОЗИВОМ НА РОЧИШТЕ

Кад се у члану 321. став 1. точка 1. ЗПП одређује да ће се донјети пресуда којом се тужбени захтјев (пресуда због изостанка) ако тужени не дође на припремно рочиште до његовог закључења, или на прво рочиште за главну расправу ако припремно рочиште није одржано, или ако дође на ова рочишта али неће се упустити у расправљање или се удаљи са рочишта а не оспори тужбени захтјев, а све то под увјетом ако је тужени уредно позван, тада се проблем тумачења израза „уредно позван“, како је већ постављен¹, своди само на питање да ли уредан позив значи сваки позив који је улиједио у смислу одредбе члана 131. ЗПП или то значи и праводобни позив у смислу одредбе члана 103. став 2. савезно са одредбом члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП.

Иако су и правна правила бившег парничног поступка познавала пресуду због изостанка, ипак се све до доношења Закона о убрзању парничног поступка пред редовним судовима нису та правна правила примјењивала, а неодлучно је сада из којих је то разлога улиједило. Тек је одредбом члана 12. Закона о убрзању парничног поступка пред редовним судовима предвиђено, кад тужени не дође на припремно рочиште до његовог закључења, или ако дође на рочиште али се неће упустити у расправу, или се удаљи са рочишта а не оспори тужбени захтјев, да ће се донјети пресуда којом се усваја тужбени захтјев (пресуда због изостанка) ако су испуњени одређени увјети, и то као право ако је испуњен увјет да постоји доказ да је тужени био уредно позван. Одредба члана 12. став 1. тачка 1. Закона о убрзању парничног поступка пред редовним судовима индентична је с одредбом члана 321. став 1. точка 1. ЗПП, иако се у првој одредби употребљава израз „ако постоји доказ да је тужени био уредно позван“, а у другој одредби „ако је тужени био уредно позван“, што наравно значи исто, наиме ако постоји доказ да је тужени био уредно позван.

Закон о убрзању парничног поступка пред редовним судовима није међутим познавао посебне одредбе о одређивању рочишта, као што то позна Закон о парничном поступку у члану 275. став 1. односно у члану 288. став 4., те су се у том погледу могла примјенити само правна правила парничног поступка, а ипак је и према Закону о убрзању парничног поступка пред редовним судовима једнако као и по Закону о парничном поступку за доношење пресуде због изостанка постављен исти увјет да тужени буде на рочиште уредно позван.

Под „уредним позивом” сматрао је сигурно и Закон о убрзању парничног поступка пред редовним судовима онај позив који је услиједио у смислу правног правила из §-а 302. и 303. бившег парничног поступка о достављању тужбе, а коначно је и неспорно да позив на рочиште мора услиједити на тај начин, ако би се уопће хтјело сматрати такав позив уредним позивом. Али да ли је Закон о убрзању парничног поступка пред редовним судовима, кад је одредио да се због изостанка може донијети само ако постоји доказ да је тужени био уредно позван, имао у виду и правна правила бившег парничног поступка о одређивању рочишта и која од тих правних правила, то је заиста мало теже одредити. Правно правило из §-а 326. став 1. бившег парничног поступка одређује да ће се прво рочиште одредити тако да између доставе тужбе и рочишта буде отприлике рок од петнаест дана, а правно правило из §-а 532. бившег парничног поступка одређује да рочиште за усмену расправу треба тако одредити да странкама најмање остане од доставе позива до рочишта рок од осам дана, да се могу припремити за усмену расправу, али према правном правилу из §-а 532. бив. парничног поступка ти рокови нису били предвиђени и у поступку пред котарским судом.

Да је Закон о убрзању парничног поступка имао у виду и споменуте прописе код одређивања да се пресуда због изостанка може донијети ако постоји доказ да је тужени уредно позван, тада би морао одредити у којем се року имају тужени позвати на припремно рочиште односно прво рочиште за главну расправу, ако припремно рочиште није одржано, како је то одређено у члану 275. став 1. односно члану 282. став 4. ЗПП. Јасно је, да правно правило из §-а 326. став 1. бившег парничног поступка није долазило у обзир, пошто Закон о убрзању парничног поступка пред редовним судовима не позна прво рочиште, а припремно рочиште по Закону о парничном поступку није идентично са првим рочиштем по бившем парничном поступку, док у погледу поступка пред котарским судом није било јасно, да ли се правно правило из §-а 352. бившег парничног поступка не би могло примјенити барем у погледу оних спорова који нису били стављени у надлежност суца појединца котарског суда (члан 1. став 1. Закона о убрзању парничног поступка пред редовним судовима), или би се морало у цијелости примјенити правно правило из §-а 532. бившег парничног поступка.

Одредба члана 12. став 1. точка 1. Закона о убрзању парничног поступка пред редовним судовима једнака је одредби §-а 498. точка 1. бившег парничног поступка с једном разликом што је у потоњој

одредби постављено негативно да се пресуда због изостанка неће донијети ако нема доказа да је изостала странка била уредно позвана на рочиште, док је у одредби члана 12. став 1. точка 1. Закона о убрзаној парничног поступка пред редовним судовима постављено противно да ће се пресуда због изостанка донијети ако постоји доказ да је тужени био уредно позван. — Израз „уредно” у одредби §-а 498. точка 1. бившег парничног поступка пријевод је ријечи »ordnungsmässig«, која је употребљена у §-у 402. точка 1. Аустријског Zivil-processordnunga, но из тог прописа, једнако као и из правног правила из §-а 498. точка 1. бившег парничног поступка, не може се закључити да тај израз »ordnungsmässig« односно израз „уредно” упућује не само на правилан позив на рочиште у смислу одредбе члана 131. ЗПП, него и праводобни пропис у смислу одредбе члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП. Али ако суд по споменутом правном правилу из §-а 498. точка 1. бившег парничног поступка може одгодити доношење пресуде због изостанка ако нема доказа да је изостала странка уредно (ordnungsmässig) позвана на рочиште и ако се пресуда због изостанка има донијети након што се установи да је изостала странка на вријеме примила позив да је могла доћи на рочиште, споменути пропис не иде само у прилог гледишту које сматра да је рок од осам дана одређен туженику за припремање расправе, а не и који туженика извињава да на расправу не дође², него тај пропис управо потпуно доказује да се под изразом уредно (ordnungsmässig) може сматрати само позив упућен туженом у смислу правних правила из §-а 302. и 303. бившег парничног поступка (данас одредбе члана 131. ЗПП), како би исти могао на одређено рочиште приступити, а не и позив упућен у року у смислу правног правила из §-а 326. став 1. односно §-а 352. бившег парничног поступка (данас одредбе члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП).

А ипак и крај тако уствари јасног правног правила из §-а 498. точка 1. бившег парничног поступка заступљено је, држим, доста осамљено мишљење³, да је достава уредно извршена нарочито ако је правилно извршена достава тужбе с позивом на прво рочиште (302, 303), односно ако је између доставе позива и одржања рочишта протекао минимални законски рок (326/2, 352/1). Ваља, међутим, навести да се судска пракса, барем на подручју НР Хрватске, није никада држала тог мишљења и да се под уредним позивом у смислу правног правила из §-а 498. точке 1. бившег парничног поступка сматрао само онај позив када је туженом достава правилно извршена у смислу правних правила из §-а 302. и 303. бившег парничног поступка. Тако уосталом и Најман у свом Коментару уз § 492. и 493. сматра да је рочиште за расправу (дакле и прво рочиште) пропуштено, те се има донијети пресуда због изостанка, ако је тужба странци уредно достављена, а странка и поред тога не дође на вријеме које је одређено за рочиште (или, ако дође, не расправља успркос опомене од стране суца). Не говори се, дакле, о уредно достављеном позиву, него о уредно достављеној тужби, што упућује на правилну примјену правних правила из §-а 302. и 303. бившег парничног поступка, а не и примјену правних правила из §-а 326. став 1. односно §-у 352. бившег парничног поступка.

Ако се према правном правилу из §-а 498. точка 1. бившег парничног поступка може под уредним позивом сматрати само онај позив када је туженом достава правилно извршена у смислу правних правила из § а 302. и 303. бившег парничног поступка, тада се ни према одредби члана 12. Закона о убрзању парничног поступка пред редовним судовима не може под уредним позивом ништа дуго сматрати, поготово, како је већ истакнуто, кад Закон о убрзању парничног поступка пред редовним судовима и онако нема посебних одредби о одређивању рочишта и праводобном позивању на припремно рочиште односно рочиште за главну расправу.

То би, логично, морало вриједити и за уредни позив према одредби члана 321. став 1. точка 1. ЗПП, али кад се у Закону о парничном поступку одређује да припремно рочиште треба одредити тако да странкама остане довољно времена за припремање, а најмање осам дана од пријема позива (чл. 275. став 1. ЗПП), а та се одредба примењује и код заказивања рочишта за главну расправу (члан 282. став 4. ЗПП), тада се долази до двојбе да ли уредни позив мора бити тако извршен да странци до рочишта остане довољно времена за припремање, а најмање осам дана од пријема позива.

Кад се у члану 103. став 2. ЗПП одређује да ће суд на рочиште праводобно позвати странке и остале особе чије присуство сматра потребним, тада се тиме свакако мисли и на одредбу члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП. Али кад се размотре те одредбе, тада је јасно да тежиште није постављено на року од осам дана који би најмање морао проћи од пријема позива до рочишта, него је постављено на времену које се странци мора оставити ради припремања за припремно рочиште односно рочиште за главну расправу. То се најбоље види из чињенице што у погледу примјене одредбе члана 275. став 1. односно члана 281. став 4. ЗПП нема никакове разлике у поступку пред окружним судом према поступку пред котарским судом. А и у посебним поступцима, као што је поступак у парницама из радних односа (чл. 413. до 417. ЗПП) и поступак у парницама због сметања посједа (чл. 418. до 425. ЗПП), иако је иначе одређено да ће суд при одређивању рокова и рочишта обраћати нарочиту пажњу на потребу хитног рјешавања радних спорова (чл. 414. односно члан 420. ЗПП), није донесена никаква посебна одредба као изнимка од одредбе члана 275. став 1. односно члан 282. став 4. ЗПП. Заузимајући становиште да туженом није позив уредно достављен ако му у редовним парницама није остављен рок од најмање осам дана за припремање расправе (чл. 275. ст. 1., 282. ст. 4).⁴ ипак се допушта да би се у радним споровима и у парницама због сметања посједа могла због прописа чл. 411. и 420. ЗПП могло узети да је тужени уредно позван и онда кад му није остављен рок од осам дана за припремање, јер се за те спорове одређује да ће суд код одређивања рокова или рочишта увијек обраћати нарочиту пажњу на потребу хитног рјешавања. Иако је та потреба хитног рјешавања парница из радних односа и парница због сметања посједа недвојбена, ипак сама одредба о обраћању нарочите пажње на ту потребу хитног рјешавања радних спорова (члан 414. ЗПП) односно парница због сметања посједа (члан 320. ЗПП)

не би давала још и право да се поступи противно одредби члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП, ако је та одредба такове нарави да странци мора остати за припремање најмање осам дана од пријема позива до рочишта. Услијед тога се и у споменутом тумачењу само можда допушта да се под уредним позивом може сматрати у парницама из радних односа и у парницама због сметања посједа и онај позив кад туженом није остављен рок од осам дана за припремање. Али да ли то значи да суд може у парницама из радних односа и у парницама због сметања посједа, кад то пронађе за сходно, одступити без посебне одредбе од одредбе члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП и у том случају сматрати уредним позивом само онај позив који је услиједио у смислу одредбе члана 131. ЗПП. Или управо по-мањкање посебне одредбе о изнимној примјени рока за припремање за рочиште према одредби члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП у парницама из радних односа и у парницама због сметања посједа, иако се те парнице према својој нарави ствари морају хитно рјешавати, упућује да је према одредби члана 275. став 1. односно 282. став 2. ЗПП битно да странци буде дан довољан рок за размишљање, а не да тај рок буде управо осам дана од пријема позива до рочишта. Бивши парнични поступак имао је у погледу одређивања првог рочишта (§-326. став 1.), а на том рочишту се могло донијети пресуда због изостанка, одредбу да између доставе тужбе и рочишта буде отприлике рок од петнаест дана, док је у погледу одређивања рочишта за усмену расправу (§-352.), на којем се више није могла у поступку пред окружним судом ни донијети пресуда због изостанка, имао одредбу да рочиште треба тако одредити да странкама најмање остане од доставе позива до рочишта рок од осам дана, да се могу припремити за усмену расправу, која одредба није важила у поступку пред котарским судом (§-532.). Не само одредба за одређивање рочишта за усмену расправу, да остане рок од осам дана од доставе позива до рочишта, гдје се изричито одређује да је тај рок одређен како би странке могле припремити за усмену спорну расправу, него и одредба за одређивање првог рочишта, да остане отприлике рок од петнаест дана, упућује да је тај рок одређен само ради могућности припремања странке за прво рочиште. Услијед тога на основу тумачења сврхе одредбе члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП мора доћи до становишта⁵ ако странкама није остао рок од осам дана, да оне могу захтијевати да субд одложи припремно рочиште (односно рочиште за главну расправу), али да су странке дужне доћи на рочиште, иако им је од дана пријема позива па до одржања рочишта остало мање од осам дана.

Ако се, дакле, у одредби члана 275. став 1. ЗПП и предвиђа да странкама мора остати довољно времена за припремање за припремно рочиште, а најмање осам дана од пријема позива, а та се одредба према члану 282. став 4. ЗПП примењује и при одређивању рочишта за главну расправу, тада то није такав законски пропис на основу којег би суд по службеној дужности морао рочиште одгодити ако странкама није остало довољно времена за припремање, а напосе ако није остало осам дана од пријема позива до рочишта. Бивши парнични поступак

који је допуштао одлагање рочишта и по службеној дужности (§-203) одређивао је ипак да то може успиједити, ако се странка није могла довољно припремити за расправу и ако није сама крива овом закашњењу, а не ако позив није странци достављен отприлике петнаест дана прије првог рочишта (§ 326. став 1.) односно најмање осам дана прије рочишта за усмену спорну расправу (§ 352.).

Странка је, према томе, дужна на рочиште приступити иако јој позив није уручен у року према одредби члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП, те ће на одређеном рочишту поставити захтјев за одлагање рочишта ако није имала времена да се припреми за рочиште, а суд ће о том захтјеву странке и одлучити. Уколико странка не дође на рочиште, а позив јој је уредно уручен у смислу одредбе члана 131. ЗПП, те ако су испуњени и остали увјети из члана 321. став 1. ЗПП, неће постојати никакве запреке да се донесе пресуда због изостанка. Не може се сматрати шиканом туженика⁶ ако се на основу оваковог тумачења одредбе члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП из појма уредан позив у смислу члана 321. став 1. точка 1. ЗПП захтијева од туженога да приступи на рочиште и затражи одлагање ако није имао довољно времена за припремање, него би се напротив морало сматрати управо злоупотребом права која странци припадају у поступку, кад би јој се допустило да одредбу члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП користи за одлагање рочишта, иако јој никакво припремање за рочиште није било потребно или јој је и остављени рок од пријема позива до рочишта био довољан за припремање. Такову злоупотребу права која странци припадају у поступку дужан је суд онемогућити према одредби члана 9. ЗПП, па и из тог разлога неће се моћи рочиште одложити, иако тужени није позив примио у року предвиђеном у одредби члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП, него ће се, ако странка не дође на припремно рочиште до његовог закључења, или на прво рочиште за главну расправу ако припремно рочиште није одржано, а испуњени су увјети из члана 321. став 1. ЗПП, донијети пресуда због изостанка.

Али ваља и навести да странке морају на свако рочиште за главну расправу бити уредно позване, а не само на припремно рочиште или на прво рочиште за главну расправу ако припремно рочиште није одржано, иако је уредан позив туженога постављен у члану 321. став 1. точка 1. ЗПП као увјет за доношење пресуде због изостанка. Ако би се под уредним позивом имао сматрати не само позив који је успиједио у смислу одредбе члана 131. ЗПП, а на каснија рочишта за главну расправу и у смислу одредбе члана 130. ЗПП, него и позив у смислу одредбе члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП, тада би се у сваком случају чим није одржан рок од осам дана од пријема позива до рочишта имала не само не донијети пресуда због изостанка и одложити припремно рочиште или прво рочиште за главну расправу ако припремно рочиште није одржано, него одложено и свако даље рочиште за главну расправу, па и у оном случају кад то ни једна странка не захтијева. Странка која није праводобно позвана на рочиште, јер од пријема позива до рочишта није прошло осам дана, морала би се управо одрећи свог права да јој остане довољно времена

за припремање, а уколико се тога не би изричито одрекла, морало би се рочиште за главну расправу по службеној дужности одложити, како не би било одржано противно одредби члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП.

Међутим, према одредби члана 321. став 1. ЗПП пресуда због изостанка доноси се не само у случају ако тужени не дође на припремно рочиште до његовог закључења или на прво рочиште за главну расправу ако припремно рочиште није одржано, него и у случају ако дође на ова рочишта али не ће да се упусти у расправљање, или се удаљи са рочишта а не оспори тужбени захтјев, а за сва три ова случаја постављен је једнак увјет да тужени буде уредно позван. Ако се под уредним позивом разумијева само онај позив који је услиједио у смислу одредбе члана 131. ЗПП, дакле кад је туженом особно достављен позив, тада се у споменутим случајевима, кад тужени дође на рочиште али неће да се упусти у расправљање или се удаљи са рочишта а не оспори тужбени захтјев неће ни расправљати да ли је тужени уредно позван, јер није одредба члана 131. ЗПП постављена зато да се удовољи некој формалности, него да се оствари сигурност да тужени има знања о одређеном рочишту, на којем се може донијети и пресуда због изостанка. Ако се услијед тога поступило и противно одредби члана 131. ЗПП и тужени није уредно позван, али је ипак то знање другим начином стекао, тада је својим присуством на рочиште сам тужени отклонио формални недостатак уредног позива на то рочиште и успркос тога моћи ће се донијети и пресуда због изостанка.

Али, ако се под уредним позивом сматра не само позив који је услиједио у смислу одредбе члана 131. ЗПП, него и у смислу одредбе члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП, тада се ни у споменутим случајевима кад тужени дође на рочиште али неће да се упусти у расправљање или се удаљи са рочишта а не оспори тужбени захтјев не би могла донијети пресуда због изостанка ако од пријема позива до рочишта није прошло најмање осам дана. Тужени не би морао ни тврдити да није имао довољно времена за припремање, а нити захтјевати да се ради тога што није имао довољно времена за припремање одложи одређено припремно рочиште односно прво рочиште за главну расправу ако припремно рочиште није одржано, него би само могао упозорити да није на рочиште уредно позван, јер му није остављен од пријема до рочишта најмање рок од осам дана, па иако се тужени не би упустио у расправљање односно иако би се удаљио са рочишта а не оспоривши тужбени захтјев, суд не би могао донијети пресуду због изостанка. Јасно је да би тужени тиме злоупотребио права која му припадају у поступку, али би се заступајући споменуто схваћање о уредном позиву тек евентуално из опће одредбе члана 9. ЗПП, да је суд дужан онемогућити такову злоупотребу права, могло закључити да би се у конкретном случају могла ипак донијети пресуда због изостанка иако позив на рочиште није услиједио у року у смислу члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП.

Све то указује да се под уредним позивом у смислу члана 321. став 1. точка 1. ЗПП може сматрати само онај позив који је услиједио у смислу одредбе члана 131. ЗПП, а уколико позив није услиједио и у

смислу одредбе члана 275. став 1. односно члана 282. став 4. ЗПП, не значи да то није ипак уредан позив којим се задовољава увјету за доношење пресуде због изостанка, те ће у случају таковог позива тужени моћи само затражити одлагање рочишта ако му није остављено довољно времена за припремање, а неће се моћи сматрати ако тужени не дође на припремно рочиште до његовог закључења или на прво рочиште за главну расправу ако припремно рочиште није одржано, или ако дође на ова рочишта а неће да се упусти у расправљање, или се удаљи са рочишта а не оспори тужбени захјев, да се не би могла до-нијети пресуда због изостанка.

Др. Бранко Базала

НАКНАДА ПОВОДОМ НЕИМОВИНСКЕ (НЕМАТЕРИЈАЛНЕ) ШТЕТЕ

Правоснажном пресудом окружнога суда оглашен је кривим Данило, зато што је у 1954 години оборио на земљу оштећену Јелену, са којом није био у брачној заједници, па је онда ударао и неколико пута рукама ударио по глави и лицу и стезао рукама за гушу, те на тај начин присилио на обљубу, а затим је те исте вечери, после извесног времена, на месту званом „Јокин бунар“, поново оборио на земљу оштећену Јелену, и ударајући је песницама по слепоочицама, принудио на обљубу — чиме је извршио кривично дело силовања у продужењу, предвиђено у чл. 179, ставу 1. КЗ.

Оптужени је осуђен на казну строгог затвора, плаћање трошкова кривичнога поступка и плаћање паушала.

Што се тиче имовинско-правног потраживања, окружни суд је упутио оштећену Јелену на парницу противу оптуженога Данила.

Заступник оштећене Јелене рекао је у завршној речи да је оптужени одузео оштећеној Јелени глас поштене жене, а међутим, са њом није закључио брак. На тај начин, наставио је заступник, оштећена је Јелена осрамоћена и више не сме да се враћа у своју средину и у своје село. Све што је имала и што је у датој средини претсављало вредност за њу — она је изгубила, тврдио је заступник.

На крају је заступник предложио да оптужени Петар плати оштећеној Јелени 200.000 динара за повреду њеног угледа и за претрпљене болове, поред трошкова кривичнога поступка.

Оштећена је повела грађански спор за накнаду штете противу осуђенога Данила и своје тужбено тражење специфицирала је овако:

а) За претрпљене болове	70.000 дин.;
б) За убијање доброга гласа жене	130.000 дин.

1) Михајло Митић: Уредан позив и контумација „Гласник“ Адвокатске Коморе АПВ, мај 1958 стр. 17.

2) Михајло Митић: Оп. цит. стр. 21.

3) Верона-Џула: Законик о поступку у грађанским парницама, Загреб 1930. Нота 1. код §-а 498.

4) Проф. Џула-Трива: Коментар Закона о парничном поступку 1957. II. стр. 124.

5) Др. Боровоје Познић и др.: Закон о парничном поступку са коментаром, Београд 1957, стр. 245.

6) Михајло Митић: Оп. цит. стр. 23.

По довољном извијају, окружни суд је делимично усвојио тужбени захтев и туженога Данила је осудио да плати тужиљи 30.000.— динара на име накнаде штете због претрпљених болова и 50.000.— динара због убијања тужиљиног угледа као поштене жене.

Окружни суд је горње суме одмерио тужиљи по слободној оцени.

По жалби туженога, Врховни суд је пресуду преиначио и тужиљу одбио од тражења а са ових разлога: окружни суд је досудио тужиљи накнаду штете за претрпљене болове који су настали услед повреде тела коју је тужени нанео тужиљи и накнаду штете за повреду угледа поштене жене, а то је све извршено силовањем над тужиљом од стране туженога — у укупном износу од 80.000.— динара.

И у једном и у другом случају по среди је неимовинска штета која се не може измерити новцем, па је окружни суд погрешно што је досуђивао новчану накнаду за неимовинску штету, када није утврђена никаква материјална штета.

Постоји, у сличној ситуацији, и супротна пресуда истог Врховног суда, наравно другог већа.

Случај је следећи: тужиља је навела у тужби да ју је тужени тешко телесно повредио и трајно онеспособио за привређивање; да ју је лишио моћи говора и нормалног кретања.

Захтев је тужиља овако определила:

- а) 200.00.— динара на име одузете моћи говора;
- б) 100.000.— динара због смањења могућности кретања; и
- в) 6.000.— динара месечно до краја живота на име одузете јој привредне способности.

Окружни суд је и овом приликом делимично усвојио тужбени захтев и тужиљи је досудио:

- а) 3.000.— динара месечне ренте;
- б) 120.000.— динара због смањења могућности говора и 60.000.— због претрпљених болова (тужиља је овај захтев истакла у току поступка);
- в) од другог тражења и већег потраживања тужиљу је суд одбио; и
- г) тужиљи су били досуђени парнички трошкови.

По жалби туженога, Врховни суд је потврдио пресуду окружног суда у тачци б) — судбина осталог дела диспозитива пресуде окружног суда меће овде не интересује.

Разлози које је дао Врховни суд када је потврдио пресуду нижег суда у тачци б) диспозитива су ови: код одређивања висине накнаде за трајно смањење могућности говора тужиље и за претрпљене болове услед нанетих телесних повреда, првостепени суд је правилно одмерио висину накнаде за трајну смањену могућност говора у 120.000 динара и за претрпљење болове у 60.000 динара, с обзиром на материјалне могућности странака, њихове породичне прилике, обавезе туженог као и на интензитет нанетих повреда.

Као што се види, правна гледишта једног и другог већа, истог републичког суда, су радикално различита.

Оба се гледишта не могу, по логици ствари, једновременно одржати и питање је само — које је гледиште правилније с обзиром на наше позитивно законодавство.

Ја ћу се одмах изјаснити за ово друго правно становиште.

Постоје правна правила у бившем грађанском законнику која нису у опречи са нашим друштвеним и политичким уређењем.

По тим правилима штета се има накнадити — поред осталих услова — ако је учињена на личности, због поднетих болова, као и због повреде слободе, части и поштења.

Најзад, у истом, некадашњем грађанском законнику, стоји у уводним прописима да је личност грађанина, и сва са овим скопчана права, невређима, и да стоји „под заштитом и одбраном закона”.

После оваквих јасних прописа (ако се томе дода још наш Закон о штампи од 1945 год., Закон о ауторском праву од 1946 год., сам Кривични законик који је себи у првом чланку, у почетној реченици, ставио у задатак заштиту личности грађана) са правом се може свако запитати — да ли је Врховни суд био овлашћен да тужилу, у првом случају, одбије од тражења, заснивајући своју одлуку на оним разлозима.

Најзад, Законик о кривичном поступку каже у члану 96 да се услед кривичног дела може истаћи имовинско-правни захтев који се састоји у накнади штете, повраћају ствари или поништењу правног посла.

Узевши у обзир да многа кривична дела наносе оштећеном односно члановима његове ближе околине, бол, патњу, трпљење, мору, онда је заиста несхватљиво да судови могу прелазити преко једног права грађана, да им се накнада пружи поводом неимовинске штете, али која, при том, повлачи материјалну штету односно изисукује потребу за подношењем материјалних жртава, да би се све код оштећене личности повратило у пређашње стање.

Из овог кратког и сумарног прегледа позитивних прописа несумњиво се извлачи закључак — да је законодавац у току сто и више година, по питању накнаде за претрпљену штету на личности (била она материјалне или нематеријалне природе) остао доследан тј. да је човек први и последњи циљ друштвеног уређења.

Без икакве дискусије — бол, патња, и све оно што прати та телесно-психичка стања, не претставља нешто позитивно за онога који то трпи нити је такво стање нешто нормално а, пошто оштећени није дужан да све то трпи, то штетника треба законитим путем обавезати тј. казнити га одузимањем разумног дела његове имовине.

Свако друго гледиште је очита повреда закона, или још боље речено, видна манифестација неправде.

*

Када је интегритет личности законом заштићен, где долазе телесни и психички елементи, онда повреда ма и једног дела те личне, човечије целине, ужива пуну заштиту судску.

Телесно здравље, душевна равнотежа и душевно здравље, су код човека нормална појава.

Бол телесни или морални, срџба, душевна узнемиреност, једном речју обољење код човека, изузетне су ствари, како што је напред речено.

Вратити се у првобитно стање човечје личности, уколико узроке који су изазвали једну или више негативних промена код човека, уни-

штити дејство тих узрока односно смањити га — то је улога накнаде која долази као последица нематеријалне штете. Та је штета нематеријална утолико што је учињена на човечијој личности, која, по закону, није ствар, али ипак у накнади има пандан у материјалном свету.

Иначе, повреде (заокругљено говорећи нематеријалног карактера) личности човека манифестују се видно у спољњем свету и имају, без икакве сумње, утицаја на интересе оштећенога (повређенога). Њих прати обично слабљење воље, мада је телесни интегритет сачуван као и душено здравље у ужем смислу.

Поред тога, код повређене личности (увек се мисли на неимовинску повреду, говорећи грото модо) јавља се, често, и трпљење, које је, по нормалном току ствари, увек негативно по оштећену личност.

Дакле, код штете учињене на телесном интегритету (физички бол) неке особе накнада се даје у величини одговарајућег средства које би се употребило да се штета (негативна промена) уколони или бар умањи

И код штете на психичком делу личности (овде отварам заграду а дошњије ћу још нешто рећи о штети ове природе) повреда части, угледа, поштења — указује се потреба за сличним захтевима. Често повређена особа у таквим случајевима напушта средину где ју је задесила та неприлика (незгода) не зато што је она (средина) тера из свога крила, већ зато што не може да поднесе, алузије, подсмех, неупутна и тенденциозна питања и слично, јер све то изазива код оштећене особе душевне патње.

Уклонити то трпљење тј. мучење, патње, узнемиреност, страх, бол; ублажити последице невољно напуштање средине — без обзира да ли је то стање телесног или моралног карактера — јесте питање накнаде тј. изналагања материјалних средстава помоћу којих би се све то излечило односно негативно стање оштећенога (повређенога) умањило.

Затварам заграду уколико се тиче штете поднете на психи човечијој.

Но то средство је данас новац. Одмеравање висине суме као накнаде могуће је и обично задовољава, уколико штетник и оштећени пруже надлежном органу довољно података за такво одлучивање.

Како би се поступило, ако је те патње оштећени већ издржао и преживео? Излаз би био једини, како ми се чини, да се поступи на исти начин као да су у току, у време тражења накнаде код суда.

Када се овде истиче новац као средство, то онда треба разумети тако — да се новцем може набавити све оно (или приближно) чиме се успешно постиже циљ, то ће речи да се истисне недовољно стање код оштећенога или да се у повољном смислу измени дејство околности које су, као нешто негативно, дошле при нанетој штети.

Дакле, код штете нанете телесном интегритету личности нанет бол физички — накнада се одмерава према ономе што је потребно да се последице бола уклоне или бар умање. Како је овде, тачно говорећи, ипак повређена телесна организација човека, то се спречним налазом и мишљењем могу установити последице самога бола, било на оболелом месту (на делу тела које је повређено) на срцу, било на другом неком телесном органу, било најзад на самој психи човековој.

То поправљање стања да се новчано изразити. То би претстављало накнаду која би послужила за лечење, у ширем смислу говорећи тј. не би послужила за оно непосредно материјално исцељење.

Повреда тела праћена је обично болом.

По правилу су различита средства за уклањање једног и другог феномена (повреда тела — бол). Повраћај у пређашње стање код телесне повреде захтева два поступка, један за исцељење повреде тела а други за уклањање бола. Односно, што би било тачније, уклањање последица које тај бол изазива.

Човек није дужан да нешто незаконито трпи (нпр. бол), пошто је његова личност законом заштићена. А када већ трпи, када му је кривицом другог лица одузето његово нормално здраво стање, онда треба путем накнаде — другог пута обично нема — повратити његову првобитну ситуацију а, ако је негативно стање већ прошло онда, опет, на исти начин уклонити штетне последице бола односно им умањити значај.

Као што се види, док се код повреде тела исцељује повређено место на телу, дотле се код претрпљених болова исцељују последице бола, у потпуној или делимичној мери, што зависи од његове природе.

Када сам говорио о накнади због физичких болова односно због претрпљених физичких болова, ја сам имао у виду, као што се могло видети — и поред све тежине изражавања — да бол у питању оставља односно да је оставио знатне негативне последице на неком или неким посебним органима повређенога.

Ја предвиђам накнаду и у случају да је оштећено лице, услед физичког бола, било приморано да пропусти неку важну прилику, значајну по њега, и да би је могло накнадно искористити (уколико се може поновити или наћи тој прилици приближна замена) потребни су оштећеном знатни издаци.

Овде не мислим на материјалну, изгубљену добит, која иде неминовно уз накнаду због злонамерне штете.

Код подношења бола моралног карактера — изгледа да се лакше може бранити оправданост накнаде. Последице таквог стања под претпоставком да морални бол не буде имао утицаја на телесни састав човека и не буде озбиљно оштетио његову свест — јесте ипак изванредан поремећај свести а, пошто човек преко ње одржава везе са стварношћу, то се тај поремећај лако испољава у спољњем свету, у негативној форми.

Средства за ово оздрављење морају одговарати самом обољењу. Искуством призната средства су ова: здрава задовољства, разонода, путовање, природан заборав итд. итд.

Сва ова средства имају новчани израз.

Треба одмах нагласити да су накнаде за физичке или моралне патње у зависности од личности којима се досуђује. Те накнаде (њихова висина) зависе од пола, доба живота, професије, начина живота и слично.

Разлика у накнади ни мало не вређа принцип равноправности грађана пред законом, већ одговара природи ствари.

Пошто је у праву признат институт накнада поводом неимовинске штете, и пошто га наше законодавство признаје — то сада долази на

ред техничко питање остварење те накнаде: ко има право на накнаду и како се може њена висина одмерити у конкретној ситуацији.

Физички бол треба да буде јак, да је оставио неки негативан траг на организму или да је проузроковао пропуштање неке важне прилике за оштећенога, који тај бол подноси. Иначе, оштећени нема права на накнаду, сем што би имао права да захтева уништење телесног бола или бар ублажење његово, што би се овде подударало са материјалним исцељењем.

Вербална или реална инјурија например задаје бол оштећеном, али тај је бол, мање или више, тренутан, и под условом да не наступе неке компликације, не оставља последице негативне по телесно здравље оштећенога (увреженога), а вероватно не би изазвале ни неко пропуштање значајне прилике по оштећенога.

Моралан бол, пак, треба да буде у сразмери са његовим негативним узроком, да би дошло до накнаде.

Иначе, ако не постоји какав разуман однос, и ако би повреда моралног карактера изазвала душеван бол односно повредила душевну смиреност (равношежу) код повређенога у несхватљивом обиму, не би дошло, ипак, до накнаде будући да овде повреда није била узрок већ само повод да оштећени доспе у то поремећено душевно стање (овде се не мисли на потпуно губљење свести), које је било само притајено.

Узмимо сада један пример из свакидашњег живота неимовинске штете моралнога карактера.

Полно непорочна девојка изгуби, на преваран начин а у неком малом месту, девичанство.

Такав догађај мора изазвати (бар обично тако бива) депресију код непоковареног женског створења, револт код породице и подсмех односно злурадост код света.

Ако та особа не би прибегла самоубиству, она је онемогућена за досадашњу своју средину.

Као излаз из те тешке ситуације, указује јој се решење — да напусти свој родни крај.

За остварење предње одлуке, појављује се потреба за новцем који сигурно неће добити од својих, бар зато што ће несумњиво потајно напустити родитељску кућу.

Узмимо, најзад, да је та девојка ипак набавила новац који јој је потребан за пут као и за живот у месту које је разумно изабрала за своје ново становање — док јој се не омогуће прилике за поштено привређивање.

Из наведеног примера — узет најпростији случај — јасно се види да се изродила потреба, потпуно оправдано, за новчаним издацима а због повреде девојачке части. И како је штетник својим преварним поступком изазвао ове издатке, то је дужан да их накнади оштећеној девојци.

Па зар није овде оправдана накнада штете поводом повреде девојачке части, која се накнада иначе може манифестовати у много ширим размерама?

Сада се намеће једно врло важно питање: које личности долазе у обзир за накнаду штете код моралног бола.

Ово се питање истиче нарочито код убиства члана породице тј. коме ће припасти накнада — свим члановима породице или само једном и коме. (Оцу или мајци, брату или сестри, жени или деци итд.).

При решавању овога питања требало би имати у виду онај принцип: да ако се једна идеја примени неограничено, она прелази у апсурд. Ја мислим да би накнаду требало дати само једној особи и то мајци. По изузетку осталима, жени, деци, итд., уколико рођена мајка није гајила материнска осећања према убијеном.

Илузрно је свима дати накнаду за бол који подносе чланови породице због убиства свога ближњег рођака:

а) што по правилу штетник не би могао да поднесе све те издатке;

б) што би код таквог решења накнада била нереална (много мања), ако би штетник и могао у извесној мери да поднесе исплату свих тих накнада; и

в) што би у таквој ситуацији бол могао да обухвати неограничен број лица, а то би имало за последицу огроман број парница што би, на крају крајева, довело до преоптерећености судова, иначе и сувише претрпани правним пословима.

При моралном болу, накнадом се не одмерава нити се откупљује част, углед, поштење итд. живот драгог покојника, будући да су то вредности изван промета. Накнадом у новцу често се само уклања или смањује тај бол, путем промене места живљења и променом занимања, стварањем разних хигијенских разонода и задовољства, једном речју стварањем природног заборава (колико је то могуће) на немили догађај.

То је улога накнаде поводом неимовинске штете (моралног карактера) а њен ће износ изражен у новцу, зависити, што је потпуно разумљиво, о сложености психе повређене особе.

Нема сумње да ће одмеравање ове накнаде, као и оне код физичког бола, изазвати велике тешкоће код судова. Али, ове техничке сметње не могу да збришу сам принцип накнаде.

Парнични поступак предвиђа средство за олакшање рада судова, код решавања питања ове врсте.

Ту се на једном месту каже да ће судови одмерити накнаду штете, уколико право на накнаду штете постоји, по слободној оцени, ако је редовним, процесуалним путем, немогуће односно ако је тај пут праћен несразмерним тешкоћама.

У реду те мисли, парничари треба суду да пружи што већи број и што значајнијих података — какав је бол, нпр., по јачини и трајању, његове реперкусије на телесну организацију и психу оштећенога итд. итд. — да би суд имао довољно могућности да одмери што реалнију накнаду.

Најзад, вредно је изнети да и код одмеравања накнаде за материјалну штету (нпр.: губитак руке, драгоценог предмета), често је немогуће дати адекватну накнаду.

А на крају крајева — шта значи то потпуна накнада?

Душан П. Мишић

ТРИ ПРОБЛЕМА ИЗ КРИВИЧНЕ ПРАКСЕ

По којем се критерију оцењује тежина кривичног дјела за сврхе одлуке о опозивању увјетне осуде по чл. 49. ст. 1. КЗ

У пракси судова нема јединственог схваћања у питању, које су околности мјеродавне код оцјене тежине кривичног дјела за сврхе одлуке о опозивању увјетне осуде по чл. 49. ст. 1. КЗ.

У пракси су о том питању очитована три различита схваћања, која се у основи могу свести на слиједеће:

I. По становишту једних, оцјена тежине кривичног дјела за сврхе одлуке о оправданости или неоправданости опозивања пријашње увјетне осуде по чл. 49 ст. 1 КЗ, зависи од мјере и врсте у Кривичном законнику **прописаних казни**, и то с једне стране од мјере и врсте казне прописане за кривично дјело, за које је раније била изречена увјетна осуда, те с друге стране од мјере и врсте прописане казне за кривично дјело, због којег се истом осуђенику суди за дјело учињено у вријеме, кроз које му је увјетном осудом било одгођено извршење казне.

II. По схваћању других, оцјена тежине кривичног дјела за сврхе одлуке о оправданости или неоправданости опозивања увјетне осуде по чл. 49. ст. 1. КЗ, зависи од мјере и врсте (дакле тежине) казне **конкретно одмјерене**, и то с једне стране за кривично дјело обухваћено увјетном осудом, а с друге стране од мјере и врсте (дакле тежине), **конкретно одмјерене** казне за кривично дјело учињено за вријеме, кроз које је увјетном осудом било одгођено извршење казне.

Ово је становиште опетовано дошло до изражаја и у пракси Врховног суда НРХ.

III. Савезни врховни суд је у својој пресуди од 29. свибња 1957. Кз 19/56 заузео становиште, по којем је суд, који суди за кривично дјело учињено у вријеме т. зв. кушње, дужан у сваком поједином случају оцјењивати тежину кривичног дјела обухваћеног увјетном осудом, као и оном због којег се оптуженом накнадно суди, код чега да је суд дужан руководити се брижљивом **оцјеном свих околности**, које могу у сваком поједином случају дати подлогу за оцјену тежине кривичних дјела у оном смислу, како ову предвиђа чл. 48. ст. 1. и чл. 49. ст. 1. КЗ.

Сматрам, да би пракса требала усвојити изложено становиште Савезног врховног суда, јер оно заиста, лишено шаблона и механичких компонената, даје могућност за правилну одлуку о питању тежине кривичних дјела сугласно специфичностима сваког појединог конкретног случаја.

Код тога изражавам схваћање, да ће, и код тог становишта „брижљива оцјена свих околности”, како ову предвиђа Савезни врховни суд, обухватити и конкретно одмјерене казне, те да ће редовно и у правилу стварно (конкретно) одмјерене казне (за кривично дјело обухваћено увјетном осудом с једне стране и казне одмјерене за кривично дјело, за које се накнадно суди) бити онај критериј, по којем ће се у претежном броју случајева одређивати тежина кривичног дјела, када је та оцјена потребна за одлуку о опозивању увјетне осуде.

Ово из разлога, јер је конкретно одмјерена казна редовно основни изражај тежине појединог кривичног дјела.

Међутим, до таквог закључка не мора увијек довести тежина конкретно одмјерених казни, јер постоји могућност, да се појаве у пракси и такви случајеви код којих би, у оквиру комплексне оцјене свих околности појединог случаја, међу осталим, и сама прописана казна могла бити понекад један од одлучних критерија за оцјену тежине кривичних дјела.

Такво становиште проведено у пракси иде на даљње проширивање овласти судова у правцу оцјењивања тежине кривичних дјела, која ће оцјена као изражај суђења дати стварне могућности за правилну одлуку о тежини кривичних дјела која су у питању, а које становиште поједино изражава тенденцију искључивања механичких компонената код одлуке по том питању, што представља гаранцију правилног одлучивања.

Да ли је могуће поступати по чл. 376. ст. 1. т. 1. ЗКП у односу на увјетну осуду која погрешно није опозвана, иако су постојали увјети из чл. 49 ст. 1. КЗ.

У пракси судова поставило се питање, на који би начин требало санирати повреду закона остварену пропустом опозивања увјетне осуде у оном случају, ако је ново дјело било извршено у вријеме за које је било одгођено извршење казне, а ново је дјело било извршено са умишљајем, те је било исто тако тешко или теже него оно обухваћено ранијом увјетном осудом.

По схваћању једних, ту би повреду требало санирати на начин, да се, поступајући по чл. 376. ст. 1. т. 1. ЗКП, за дјело обухваћено увјетном осудом, као и за дјело из касније изречене пресуде, примјеном чл. 46 ст. 1 т. 2 КЗ, изрекче једна казна.

Ово схваћање истодобно инволвира и законску могућност, да суд у оквиру поступања по чл. 376 ст. 1 т. 1 ЗКП претходно одмјеравању једне казне донесе и одлуку о опозивању раније изречене увјетне осуде, које је опозивање пропустио да изврши суд који је накнадно судио за кривично дјело извршено за вријеме т. зв. кушње одређено пријашњом пресудом.

Сматрам, да се ово становиште не би могло усвојити као правилно.

Из прописа чл. 49 ст. 1 КЗ слиједи, да је на опозивање раније изречене увјетне осуде овлашћен искључиво суд, који доноси накнадно пресуду за дјело извршено у вријеме кушње (под увјетом, да је оно извршено са умишљајем и да је исто тако тешко или теже, него што је оно обухваћено увјетном осудом), као и у случају, ако након изрицања увјетне осуде буде исти оптужени осуђен за кривично дјело учињено прије њезиног изрицања, а суд нађе, да не би било основа за изрицање увјетне осуде, да се знало за то прије учињено кривично дјело.

Одлука о опозивању прије изречене увјетне осуде представља акт суђења, који обухваћа и врло деликатну оцјену тежине кривичних дјела, која се може дати само у току суђења, а која оцјена прелази

оквиру и садржај рада суда придвиђеног у чл. 376 ст. 1 т. 1 ЗКП. Ово из разлога, јер је по том пропису суд, који врши одмјеру једне казне по чл. 376 ЗКП, ограничен искључиво на одмјеру казне у складу са прописом чл. 46 КЗ, код чега су основни елементи за ту операцију дани раније изреченим пресудама, тамо изреченим, односно за случај пресуђивања дјела у стјецају утврђеним казнама.

Према томе, не би се могло усвојити изложено схваћање, по којем би суд, који поступа по чл. 376 ст. 1 т. 1 ЗКП, био овлаштен да доноси одлуку о опозивању прије изречене увјетне осуде, коју је одлуку пропустио донијети суд, који је пресуђивао кривично дјело учињено у вријеме т. зв. кушње. Из изложеног слиједи и даљњи закључак, да до примјене чл. 376 ст. 1 т. 1 ЗКП не може доћи, ако би се једна казна имала изрећи у односу на раније изречену увјетну осуду, која није била опозвана.

Сматрам, да би били правилни ови закључци:

а) За одлуку о опозивању увјетне осуде по чл. 49 ст. 1 КЗ надлежан је суд, који накнадно суди под тамо даним увјетима.

б) Суд надлежан за доношење одлуке по чл. 376 ст. 1 т. 1 ЗКП не може донијети одлуку о опозивању увјетне осуде.

ц) За примјену чл. 376 ст. 1 т. 1 ЗКП потребно је, да је више казна изречено безувјетно.

д) Пропуст опозивања увјетне осуде и унаточ остварења претпоставки из чл. 49 ст. 1 КЗ представља повреду тог прописа и након правомоћности такве пресуде та се повреда може санирати само путем захтјева за заштиту законитости (чл. 390 ЗКП).

Један проблем у вези укидања истражног затвора након изрицања пресуде

У пракси судова поново се поставило питање, да ли треба укинути истражни затвор одређен по чл. 190 ст. 1 ЗКП као обавезан, ако је оптужени неправомоћном пресудом проглашен кривим због кривичног дјела, за које није прописана облигаторност истражног затвора, а не постоје увјети из чл. 332 ст. 1 ЗПК, да се из тамо наведених оптужени и даље задржи у истражном затвору.

По становишту једних у изложеној процесној ситуацији и након изрицања пресуде, којом је оптужени проглашен кривим за кривично дјело, за које није прописана облигаторност истражног затвора, постоје и даље увијети за обавезан истражни затвор, све док јавном тужиоцу тече рок за изјаву жалбе, односно, док није одлучено о жалби јавног тужиоца, који побија пресуду у правцу постојања кривичног дјела, за које је по чл. 190 ст. 1 ЗКП истражни затвор обавезан. Ово се становиште оправдава тврдњом, да је у тој процесној ситуацији оптужени и након изрицања неправомоћне пресуде још увијек под оптужбом за кривично дјело, за које је истражни затвор обавезан.

Ово је становиште дошло до изражаја у рјешењу Врховног суда НР Хрватске од 28. I. 1958. Кж 172/58.

На сједници Кривичног одјела Врховног суда НРХ заузето је, међутим, супротно становиште, те је изражено схваћање, према којем

би у изложеној процесној ситуацији требало дати предност правној квалификацији дјела, како је она дана у неправомоћној пресуди, те логично томе заузети становиште, да би у односу на ту правну квалификацију (а не на првобитну правну квалификацију из оптужнице) требало оцјењивати питање облигаторности истражног затвора.

Овакво је становиште заузето из разлога, јер је правна квалификација дјела, дана ма и у неправомоћној пресуди од часа њеног изрицања, доминатна за поступак и очито предбјежно поузданија у својој вриједности од оне предложене у оптужници, будући да њена вриједност произилази из чињенице, што је таква правна оцјена резултат проведеног претходног поступка, проведене главне расправе и оцјене суда, те је у својој основности очито предвидиво точнија, него што је она дана у оптужници.

Овакво би рјешење било логично, јер би искључивало све оне честе неправедне ситуације, које доноси усвајање првог од изложених становишта. Такво рјешење проблема не може негативно утјецати на осигурање присуствовања окривљеног у евентуалном даљњем току поступка, јер и у таквој процесној ситуацији је суд овлаштен да из основа предвиђених у чл. 332 ст. 1 ЗКП подржи и даље истражни затвор, односно, да истражни затвор одреди као облигаторан, ако би првостепена пресуда била укинута на линији поновне оцјене постојања кривичног дјела, због којег је истражни затвор по чл. 190 ст. 1 ЗКП обавезан.

Такво се рјешење спорног питања може посебно засновати и на пропису чл. 332 ст. 2 ЗКП. Ако се, наиме, претпостави, да је оптужени и осуђен због кривичног дјела за које је истражни затвор обавезан, он унаточ томе мора бити пуштен на слободу оним часом, када је урачунавањем притвора и истражног затвора издржао изречену казну. За случај жалбе јавног тужиоца против такве пресуде у питању правне квалификације у односу на дјело за које је истражни затвор обавезан, имат ћемо ситуацију, у којој ће оптужени бити ноторно под поступком због кривичног дјела, за које је истражни затвор облигаторан, што више, због којег је оптужени неправомоћно и осуђен, а ипак ће оптужени бити пуштен на слободу.

Др. Драгутин Павић

О ПРОБЛЕМУ МАЛОЛЕТНИХ ПРЕСТУПНИКА

У циљу решавања проблема малолетника,^{*)} наше друштво остварује систем мера које имају за циљ: васпитање и заштиту малолетника, спречавање и сузбијање криминалитета код малолетника и оспособљавање младих људи за способне и радне чланове друштвене заједнице. На васпитању малолетника и поред државних органа који се овим про-

^{*)} Малолетницима се називају лица до навршене 18 а највише до навршене 21 године живота. По нашем Кривичном законнику, малолетници су лица до навршене 18 године живота (до навршене 14 године *деча*, од 14 до 16 године *млађи малолетници* и од навршене 16 до навршене 18 године *старији малолетници*). У Енглеској и Аустралији малолетници су лица до навршене 21 године живота.

блемом баве по службеној дужности, раде и органи који се баве бригом и васпитањем омладине — породица, школа, омладинске и друге масовне организације.

Према Закону о старатељству, задатак је институције старатељства да у пуној мери омогући заштиту и развој свих малолетника без обзира на њихов материјални положај. Служба старатељства је позвана да предузме све мере васпитања, старања и контроле које ће обезбедити да малолетници под старатељством постану свесни и способни чланови друштвене заједнице.

Установа усвојења по Закону о усвојењу има за циљ збрињавање малолетника, подизање и васпитање као и указивање родитељске бриге и старања туђем детету.

Према Основном закону о односима родитеља и деце дужност је родитеља да се старају о личности, правима и интересима своје малолетне деце, тј. о чувању и издржавању о њиховом животу и здрављу, васпитању, школовању, стручном образовању, заступању деце као и управљању њиховом имовином. Циљ је родитељског права да се правилним подизањем деца оспособе за корисне и свесне грађане. Законом је допуштено и утврђивање очинства, такође у циљу потпуне заштите права и интереса детета, без обзира да ли је рођено у браку, јер је природни отац дужан да даје свој допринос издржавању, чак и ако дете не би признавао за своје. Осим тога, ванбрачно дете у случају утврђеног очинства наслеђује свога оца (члан 23 Закона о наслеђивању, који предвиђа да деца рођена ван брака имају иста наследна права као и брачна деца).

Кривични законик посвећује малолетницима посебну VI групу. Овај Законик прописује да се лице које у време извршења кривичног дела није навршило 14 година не може гонити нити казнити, нити суд према њему може изрећи васпитно-поправне мере. Овакво лице ће се предати органу старатељства које ће одлучити да ли ће га оставити код родитеља односно стараоца или ће применити друге мере старања и васпитања. Међутим, према малолетнику који је навршио 14 година али због душевне незрелости није кривично одговоран, примениће се васпитно-поправне мере, и то или предаја родитељу, или стараоцу или упућивање у васпитну установу, зависно од узраста, ранијег живота, природе дела и околности под којима је дело извршено. Према кривично одговорном млађем малолетнику примениће се за дела за која је прописана казна до 10 година строгог затвора или каква блажа казна васпитно-поправне мере укора или упућивање у васпитно-поправни дом, а у случају да се сврха управљања и васпитања може постићи и без примене казне, млађи малолетник ће се упутити у васпитно-поправни дом и када је извршио кривично дело за које је предвиђена казна строжа од 10 година строгог затвора, Млађи малолетник (од 14—16 година) може се казнити само ако је учинио кривично дело за које Законик прописује казну тежу од 10 година строгог затвора. Старији малолетник (од 16—18) година који је кривично одговоран може се казнити ако је учинио кривично дело за које је прописано казна строгог затвора од 5 година или блажа, али суд може према њему применити васпитно-поправну меру упућивања у васпитно-поправни дом.

Кривични законик даље предвиђа да се малолетнику не могу изрећи казне смрти, ограничења грађанских права и трајна забрана бављењем одређеним занимањем, затим да ће суд при одмеравању казни кривично одговорном малолетнику нарочито имати у виду степен душевне развијености. Старијег малолетника суд може казнити највише 15 година, а млађег малолетника највише 10 година, и то за кривична дела за која је предвиђена смртна казна.

По нашем Кривичном законiku, према млађим малолетницима принципијелно треба примењивати васпитно-поправне мере предаје родитељима или стараоцу или упућивање у васпитно-поправну установу. Старији малолетници се кажњавају с тим да казну издржавају у казнено-поправним домовима за малолетнике.

*

Кривични законик предвиђа низ других мера за олакшање положаја и помоћ малолетницима. Тако се малолетник према коме је примењена васпитно-поправна мера сматра неосуђиваним. Рокови предвиђени за законску и судску рехабилитацију у односу на малолетнике се скраћују на половину. Малолетници казну строгог затвора и затвора до пунолетства издржавају у казнено-поправном дому за малолетнике. Стручна обука осуђених малолетника има за циљ да се они што боље оспособе за рад по издржаној казни. Радно време се одређује тако да им се омогући похађање школе за стручно оспособљавање.

Закон о кривичном поступку прописује да у поступку против окривљених малолетника суди увек веће (за малолетна лица се одређује и судија појединац). За суђење малолетницима претседних Врховног суда одређује из редова судија окружних судова и већих среских судова сталног претседника већа и његовог заменика. Судије поротници чланови већа одређују се из редова професора, учитеља, васпитача или других лица која имају искуства у васпитању малолетника. Ако јавни тужилац не покрене гоњење или одустане од гоњења оштећени не може ступити као тужилац на место јавног тужиоца тј. не може наставити поступак (код пунолетних лица је то могуће). Поступак против малолетника је хитан. Нико не може бити ослобођен дужности да сведочи о околностима које су потребне ради упознавања личности малолетника.

У вођењу поступка суд, истражни и извиђајни органи су дужни да поступају са посебном обазривошћу, како вођење поступка против малолетника не би било штетно за његов даљи развој. Малолетнику се никад не може судити у отсуству. Кад се суди малолетнику јавност се увек искључује — суђењу могу присуствовати малолетникови родитељи и старалац и лица која се баве заштитом и васпитањем малолетника. Ток кривичног поступка и пресуда против малолетника се могу објавити у штампи само по дозволи извиђајног органа, истражног судије или претседника већа, али се ни тада **не сме** назначити име малолетника нити други подаци на основу којих би се могло закључити о коме се малолетнику ради.

Законом о извршењу казни, мера безбедности и васпитнопоправних мера прописано је да малолетници издржавају казне строгог затвора и затвора у казнено-поправним домовима за малолетнике, у којима се разврставају према узрасту, личним особинама и врсти учињеног дела. У казнено-поправним домовима се за малолетнике организују индустриске и занатске радионице, пољопривредне економије, уз редовну стручну наставу, културно-просветну, васпитну и физкултурну наставу. Управник дома може да одобри осуство у трајању од 14 дана ради посете родитељима и блиским сродницима. Рад у радионицама и на економијама дома мора бити организован тако да код малолетника побуди што више интересовања за рад и да омогући испољавање њихових способности и склоности.

Малолетници могу по одобрењу управника дома похађати стручну наставу и ван дома у школи, а по одобрењу републичког органа за унутрашње послове могу бити упуслени и на јавним радовима и омладинским акцијама. Малолетницима који нису завршили обавезно школовање дужност је да га заврше, а ако је пре ступања у дом започео учење у средњој школи може га наставити у школи ван дома. У циљу преваспитања малолетника у дому се одржавају и посебна васпитна предавања, малолетници могу сами обрађивати поједине теме са дискусијом, образовати дилетантске, певачке и музичке групе и одржавати разне забавне приредбе.

Пре отпуштања малолетника на слободу управа дома благовремено ће обавестити о дану његовог отпуштања надлежни секретаријат унутрашњих послова као и посебни одбор грађана за лица отпуштена из казнено-поправних домова. При отпуштању из дома малолетник добија одело, рубље и обућу уколико га нема, а такође се и лекарски прегледава.

Правилник о унутрашњем уређењу и кућном реду у васпитно-поправним домовима за малолетнике предвиђа и низ других мера које употпуњују систем преваспитања малолетника. У циљу развијања радне и друштвене дисциплине, саморадње и културно-просветног рада, као и ради учвршћивања позитивних карактерних особина код малолетника, у васпитно-поправним домовима постоји самостална организација малолетника.

Малолетнички криминал постоји у свима земљама у свима друштвеним системима без обзира на висину стандарда. Овај проблем постоји код нас. Да размотримо у вези с тим и извесне статистичке податке.

На подручју НР Србије су у 1955 години за кривична дела била оптужена 1.342 малолетника односно сваки 430 малолетник. Од укупног броја кривичних дела малолетници су извршили 1,5% а од укупног броја извршилаца малолетника је било свега 1,2%. Кривична дела и број извршилаца малолетника су од 1953 до 1956 године у опадању. У првом полугођу 1956 године број осуђених малолетника је износио 578.

Малолетници најчешће врше кривична дела противу имовине (47,7%), затим кривична дела противу живота и тела и то махом телесне повреде (а не убиства). Запажено је да малолетници обично врше кривична дела крађе одузимањем ствари мале вредности (намирни-

це, слаткише, спортске реквизите и слично) док су ређи случајеви тешких крађа проваљивањем разних продавница. Често се за вршење крађа старији и млађи малолетници удружују са пунолетним лицима или са децом тј. лицима млађим од 14 година. Ово се чини да би старији извршиоци избегли кривичну одговорност јер извршење дела пребацују на малолетнике који покатакд „примају кривицу” на себе придобијену неким обећањима, ауторитетом или поклоном. Познати су односи између старијих и млађих извршилаца у којима постоји „шеф”, у којима млађи не одају „шефа” јер нису „кукавице” и сл.

Као што се види из података малолетници су посебна врста извршиоца кривичних дела. Криминалитет малолетника мора да буде предмет посебне пажње јавног тужиоца, суда, органа унутрашњих послова, народних одбора и других одбора и других органа који се овим проблемима баве по службеној дужности, а такође и омладинских и других друштвених организација, школа и породице који учествују у васпитању омладине. Повољне околности за овакав рад је чињеница да малолетни преступник често и лако постаје позитиван члан друштва и да никад више не врши кривична дела да се код малолетника обично ради о кривичним делима мале материјалне вредности, да су извршиоци често још права деца, да често одустају од започетог извршења кривичног дела, да откривају кривична дела, да кривична дела највише врше у годинама пубертета када су у изузетно осетљивом периоду под утицајем разних фактора и подложни и негативним утицајима. Наравно да нису ретки случајеви да малолетници врше и најтежа кривична дела: провалне крађе, разбојништва, силовања и др. Недавно је наша штампа регистровала да је један четрнаесто годишњи дечак извршио провалу робног магацина ноћу и узео велики број ручних часовника и друге скупocene предмете и кренуо у „свет” (иначе имао је слабе оцене). Светска штампа пише о убиству тринаесто годишњег дечака које су извршили његови вршњаци, итд.

Малолетници као разлог за вршење крађа обично наводе „да немају довољно материјалних средстава за задовољење својих жеља”, „да су жељни слаткише”, „модерне обуће и одеће” и сл. Међутим, прави узрок њиховог скретања у криминал је у васпитној запуштености, што показује чињеница да малолетних преступника највише има из дефицијентних породица: код разведених бракова, поремећених брачних заједница, у породицама у којима родитељи живе одвојено или у разним местима, у којима су се родитељи одали алкохолу или неморалу, вршењу кривичних дела. Има случајева да се криминалу одају и малолетници који имају оба родитеља али који због запослености не поклањају довољно пажње деци баш у њиховом критичном периоду развоја, због чега деца падају под утицај улице, рђавих примера из филмова, рђаве литературе, рђавих примера старијих, жеља за лаким животом и друго. Ако се у оваквим случајевима на предузму ефикасне мере за сузбијање ових лоших појава, ако у самом почетку заједница не учини своје и не пружи потребну помоћ породици и самом малолетнику, он се често формира у деликвента.

Да би било више успеха у сузбијању малолетничког криминалитета, несумњиво је потребно утврђивати узроке и предузимати мере за њи-

хово отклањање. Потребно је да органи јавног тужиштва благовременим и законитим мерама остварују пуну заштиту малолетника, њихових интереса, живота, васпитања, да гоне несавесне родитеље и службенике који се оглушују о своје дужности према деци. Судови слушајеве малолетничког криминала треба да решавају хитно, користећи при томе сарадњу органа старатељства и масовних организација. Органи старатељства би могли да организују посебне реферате за малолетнике са стручним кадровима који би се бринули и одлучивали о алиментацији, додељивању детета на чување, васпитавању и издржавању код развода брака, одвојеног живота, у браковима са поремећеним односима, о смештају малолетника у прихватну станицу, у васпитно-поправну установу и васпитно-поправни дом, о најкориснијим мерама у току кривичног поступка против малолетника, код оцене да ли се малолетник поправио итд.

Даље је потребно оживети одборе грађана у општинама за пружање помоћи лицима која су отпуштена из домова, да се старају о животу и раду отпуштених малолетника за време док је то потребно, да предлажу органу старатељства да предузима мере за издвајање малолетника из средине која може на њихов развој штетно утицати и да га смести у другу средину која ће на њега позитивно утицати.

Пошто су школски одбори, удружења родитеља и наставника, семинари, предавања, радио емисије, литература за родитеље и децу, — од велике користи у васпитавању омладине, треба их гајити и јачати, а нарочито саветовалишта за родитеље и децу. Ова саветовалишта могу да врше снажан утицај на родитеље и грађане. Поред тога, неопходна је сарадња између школе, родитеља и свих органа који раде на васпитавању омладине. Необично значајан чинилац су и повремена саветовања преставника школе, масовних организација, преставника судова, јавних тужиштва, органа унутрашњих послова, органа старатељства, васпитно-поправних домова, васпитних установа, медицинско-педагошког саветовалишта и друштва пријатеља деце односно друштва за бригу и старање о деци као и свих других органа и институција који било по ком основу раде или учествују у васпитању малолетника.

Миодраг Нешковић

ГОДИШЊА СКУПШТИНА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У САРАЈЕВУ

Адвокатска комора у Сарајеву одржала је редовну годишњу скупштину на дан 15 јуна 1958 године у правосудној палати у Сарајеву. Скупштину је отворио претседник управног одбора др Богдан Видовић. Радом скупштине је руководило радно претседништво на челу са др Иваном Павичевићем, адвокатом из Сарајева.

Скупштини су присуствовали као гости претставници републичких правосудних органа, као и декан Правног факултета у Сарајеву др. Стеван Јакшић.

Све Адвокатске коморе у земљи биле су претстављене преко својих делегата. Скупштину је поздравио у име Савеза адвокатских комора Југославије Милорад Ботић, заменик председника Савеза адвокатских комора Југославије, а у име делегација Комора Дика Јанко, председник Коморе у Скопљу. У име Удружења правника Босне и Херцеговине скупштину је поздравио Михајло Илић председник, а у име Правног факултета у Сарајеву др. Стеван Јакшић, декан.

Реферат и извештај о раду органа Коморе за протекли извештајни период поднео је секретар управног одбора Христифор Јокић.

У дискусији по извештајима узело је учешће више адвоката. Посебно је указивано и разматрано питање смештаја адвокатских канцеларија како у Сарајеву тако и у унутрашњости, пошто већина адвоката немају одговарајуће просторије. Исто тако и сама Комора нема просторија за рад. Подвучена је потреба оснивања радних одбора односно подружница Коморе у већим центрима, јер је констатована слаба повезаност органа Коморе са адвокатима у унутрашњости. Третирана су и питања опорезивања, награђивања, као и проблем професионалне етике.

На територији Коморе има 130 адвоката, од којих 44 у Сарајеву, а 16 адвокатских приправника.

М. Б.

ИЗ СУДСКЕ ПРАКСЕ

За решавање по захтеву ради реконструкције књиге венчаних са уписом венчања надлежан је орган управе. — За решавање по тужби ради утврђивања постојања брака надлежан је редован суд. (Савезни врх, суд бр. СУ. 823/1957 од 3 јуна 1958 год.).

Држ. секрет. за унут. послове НРС доставио је предмет Секретар. унут. послова НО града Б. у коме је решењем одбијена молба Д. В. „да се одобри накнадни упис у матичну књигу венчаних њеног брака, а уједно известио да је О. кружни суд у З. тужбу Д. В. ради утврђивања постојања брака одбио, па како смеатра да је настао негативан сукоб надлежности између редовног суда и органа управе то је предложио да Савезни врх. суд реши тај сукоб.

Размотривши оба предмета Савезни врх. суд је решио да је за решавање по захтеву Д. В. ради реконструкције књиге венчаних надлежан државни орган управе. док је за решавање по тужби ради установљења постојања брака надлежан Окружни суд у З, а из разлога:

Пошто се у захтеву ради реконструкције књиге венчаних која је настала за време рата тражи реконструкција књиге венчаних у погледу одређеног, закљученог и уписаног брака, а оснивање и во-

ђење матичних књига, уписивање у исте, па и обнављање тих књига у случају уништења — спада у надлежност органа управе. Уједно се примећује. да све членице, које су нужне за реконструкцију матичних књига могу доказивати у управном поступку како писменим доказима, тако и усменим као нпр. сведоцима.

У предмету расправљања пред Окружним судом у З. под ставком 1. тужбе тражи се утврђивање постојања брака између тужиље Д. В. и И. В. као туженог, а под 2. тражи се да се пресуда достави матичару НОО Б. ради уписивања у књигу венчаних. Окружни суд у З. нашао је да се тужбом уствари тражи реконструкција уништене књиге венчаних, с обзиром на то да је међу странкама неспорно постојање брака и да странке истичу да су књиге венчаних уништене за време рата, па се огласио ненадлежним као редовни суд и тужбу одбацио. То решење је потврдио и Врховни суд НРХ. То је у ствари тужбени захтев, онакав како је у тужби постављен, остао нерешен, пошто је њиме тражено изричито и одређено да се утврди постојање брака а не да се изврши реконструкција уништених књига венчаних. Тако су и суд I. степена и суд II. степена решава-

ли о непостојећем тужбеном захтеву, за који заиста редовни суд не би био надлежан а пропустили су да одлуче и оставили нерешен формално и садржајно одређени захтев за утврђивање постојања брака, о којем захтеву је редовни суд једино надлежан да решава.

За решавање спора надлежан је Срески суд чак и онда ако је Окружни суд пре ступања на снагу новог ЗПП био већ донео делимичну пресуду. (Врх суд АПВ бр. Р. 9/958).

Срески суд у А. прогласио се ненадлежним што је Окружни суд у истом предмету спроводио доказни поступак и донео делимичну пресуду пре ступања на снагу новог ЗПП па сматра да је Окружни суд и даље надлежан, пошто се противи основним принципима процесног права да у једној истој ствари делимичну пресуду донесе један суд, а коначну други.

И Окружни суд се огласио ненадлежним, обзиром да је вредност спора испод 200.000 динара, а да после ступања на снагу ЗПП Окружни суд није одржао рочиште на коме би странке суделовале и расправљале.

Решавајући о сукобу надлежности, Врховни суд је изрекао стварну надлежност Среског суда, јер се ради о спору чија је вредност испод 200.000 дин. — чл. 25. ст. 1 ЗПП.

Чињеница да је Окружни суд у овом спору донео делимичну пресуду у време док је био стварно надлежан за решавање истог, пре ступања на снагу ЗПП, нема никаквог утицаја на оцену даље стварне надлежности суда у смислу прописа ЗПП-а, јер се према чл. 8 Уводног закона за ЗПП, парнични поступак започет пре ступања на снагу ЗПП, а наставља по одредбама ЗПП-а, сем ако је пре ступања на снагу ЗПП I. ст. суд изрекао пресуду која није постала правоснажна — чл. 9 Уводног зак. за ЗПП, што овде није случај.

Ако је извршеник дужан да изврши дело које место њега не може да изврши друго лице, а чије предузимање зависи искључиво од воље извршеника, суд ће, ако то предложи тражилац извршења, принудити извршеника новчаним казнама или притвором да то дело изврши. (Врх суд АПВ, бр. Гзз. 6/958).

Тражилац извршења у предлогу ради принудног одузимања и предаје малолетне деце, која су јој поверена на чување, васпитавање и издржавање, наве-

ла је да по правоснажној пресуди извршеник није поступио, па је Срески суд позвао извршеника да децу преда у року од 15 дана под претњом новчане казне од 5.000 дин.

По жалби извршеника Окружни суд је решење преиначио, тако што је одбацио предлог, налазећи да се на конкретни случај не могу применити правна правила б. Закона о извршењу и обезбеђењу.

Претседник Врх. суда АПВ поднео је захтев за зашт. законитости, који је као основан уважен, решење Окружног суда преиначено тако, што је жалба извршеника одбијена, а из разлога:

Погрешно је правно схватање жалбеног суда, изражено у нападнутом решењу, да су за принудно извршење судских одлука о смештају малолетне деце надлежни старатељски органи тј. управни органи. Оно је прво, последица погрешног тумачења смисла чл. 13 ст. 2 ОЗОРИД-а, затим, оно се заснива на погрешном тврђењу да правна правила извршног поступка из б. Закона о извршењу и обезбеђењу не регулишу питање принудног одузимања деце на основу судских извршних наслова. Напротив, према правним правилима извршног поступка, ако је извршеник дужан да изврши дело које не може уместо њега да изврши друго лице, а чије предузимање зависи искључиво од воље извршеника, суд ће, када то предложи тражилац извршења, принудити извршеника новчаним казнама или притвором да то дело изврши. Према сталној судској пракси, ово правно правило извршног поступка примењује се и на оне случајеве када је извршни наслов гласио и на предају малолетног детета од стране једног родитеља другом родитељу.

Рок за подношење жалбе рачуна се од дана када је пресуда уручена заступнику странке а не када је странка од заступника примила пресуду. (Врх суд АПВ бр. Гж. 1151/57).

Првост. суд је одбацио жалбу тужиоца против пресуде као неблаговремену, јер се тужиоцу не може рачунати као рок за жалбу момент када је његов заступник предао пресуду, него момент када је та пресуда од стране суда уручена његовом заступнику.

Тужилац напада у жалби ово решење. Жалба је као неоснована одбијена, а из разлога:

Према чл. 85 ЗПП радње у поступку које пуномоћник предузима у границама пуномоћја имају исто правно дејство

као да их је предузела сама странка. Према томе, правилно је правно становиште I. ст. суда у нападнутом решењу, да се рок жалбе против I. ст. пресуде тужиоцу имати рачунати од дана уручења пресуде његовом заступнику, а не од дана када је тужилац од свог заступника примио I. ст. пресуду, јер је до става пресуде заступнику правилно извршена — чл. 127 ст. 1 у вези чл. 131 ст. 1 ЗПП.

Ако је старалац био постављен само у вези отсуства странке повратком странке престаје дејство старатељства. (Врх. суд АПВ бр. Гж. 4/958).

Жалиоцу је била мати постављена као старалац, јер је он био отсутан. Пресуда је била уручена заступнику староца.

Жалилац је од суда тражио да му се уручи пресуда, на руке његовог новог заступника, пошто више није отсутан, I. ст. суд је одбио овај захтев.

Жалилац је уложио жалбу, која је основана, уважена, те I. ст. решење суда укинато, а из разлога:

Ако се утврди да је старалац био постављен жалиоцу само у вези отсуности истог, то његовим повратком и пријавом суду престало је старатељско овлашћење и жалилац је стекао могућност да се лично и у своје име појави и наступи као парнична странка, наравно уколико му парнична способност није ограничена, да као странка лично и непосредно води парницу и самим тим да му се као странци има да уручи и упитна I. ст. пресуда.

Услови и поступак о ослобођењу парничних странака од плаћања трошкова поступка прописани су у чл. 161—167 ЗПП. (Врх. суд АПВ бр. Гж. 96/958).

I. ст. суд је одбио да дозволи парниччење без наплате таксе, јер је нашао да је тужилац имао у домаћинству већи порез од 750 дина.

Тужилац је поднео жалбу, која је као основана уважена, I. ст. решење укинато, а из разлога:

Према чл. 2 ст. 1. Уводног Закона за ЗПП, ступањем на снагу ЗПП престаје да важи Закон о убрзању парн. пост. пред редовним судом као и процесне одредбе садржане у закону, уредбама и другим прописима који су обухваћени ЗПП-ом или су с њим у супротности, уколико у овом закону није друкчије одређено.

У чл. 161—167 ЗПП прописани су услови и поступак о ослобођењу парнич-

них странака од плаћања трошкова поступка.

Пошто у Уводном закону за ЗПП није друкчије одређено, од дана ступања на снагу ЗПП-а судови одлучују о захтевима странака за ослобођење од плаћања трошкова поступка на основу одредаба чл. 161—167 ЗПП, а не по прописима Уредбе о изменама и допунама таксених тарифа и Упутства о примени те Уредбе.

Како је I. ст. суд донео решење приеомом правних правила која су престала да важе, ваљало је жалбу уважити.

За земљиште откупљено у корист ПЗФ уколико је остављено ранијем сопственику на обраду не може се тражити измакла добит због неоснованог коришћења тога земљишта. (Врх. суд АПВ бр. Гж. 1305/957).

Општина је тражила тужбом да се обвезе туженик на исплату износа од дина. 270.000 на име измакле добити због неоснованог коришћења земље из ПЗФ.

I. ст. суд је тужбу одбио.

Тужилац Општина је уложила жалбу, која је као неоснована, одбијена а из разлога:

Према чл. 27 ст. 1 Закона о ПФЗ земљиште које је на основу правоснажног решења издвојено и унето у ПФЗ оставља се на бесплатно коришћење пољ. организацији. Према ст. 3 истог члана, ранији сопственик дужан је да земљиште које му је остављено на коришћење користи, према његовој намени, пољном добром привредника. Према чл. 24. ст. 3 истог Закона право на накнаду одређену сопственику земљишта унетог у ПФЗ, сопственик стиче кад престане да користи земљиште. Према томе, тужени није неправилно се обогатио на штету тужитељице, када је користио своју земљу унето у ПФЗ све док није додељена иста на коришћење пољопр. организацији јер док је користио земљу није стекао право на накнаду, па према томе није користио и земљу и куповну цену.

Решења о наслеђивању која су постала правоснажна пре ступања на снагу Закона о наслеђивању имају само декларативан карактер. (Врх. суд АПВ бр. Гж. 843/957).

Суд је одбио тужбени захтев тужилаца да суд установи да је тужена дужна признати законско право наслеђивања тужитеља, да се брише у земљ. књигама спроведено право власништва и стање вратити у пређашње, да се право влас-

ништва укњижи по праву законског наслеђивања. да је тужена дужна да преда посед по тужитељима наслеђених некретнина и да плати трошкове спора.

Окружни суд је тужбу одбио, па су тужитељи поднели жалбу, која је основана и уважена, I. ст. пресуда укинута, а из разлога:

Решења о наслеђивању која су поставила правоснажна пре ступања на снагу Закона о наслеђивању имају само декларативан карактер и као таква она не везују странке које су учествовале у оставинском поступку, те се тако има сматрати да не постоји правоснажна одлука о наслеђу у смислу чл. 242 ЗН. То значи да тужиоци могу парницом остваривати своје наследно право и поред постојања правоснажног решења о наслеђивању донетог по правним правилима о наслеђивању, примењиваним пре ступања на снагу ЗН, уколико у осталом погледу докажу основаност свог права данас.

За привредни преступ учињен пропуштањем подношења пријаве за упис у регистар привредних организација, одговорност директора постоји само онда ако је дело учињено умишљајем или нехатом. При оцени кривице директора предузећа треба узети у обзир начин организације рада, организацију надзора која је спроведена и обим послова у предузећу, као и лична својства окривљенога. (Врх. привр. суд Пкп. 74/1957)

Пресудом Окружног привредног суда проглашен је генерални директор предузећа кривим што у прописаном року није поднео пријаву за упис у регистар предузећа и радњи промена које су настале у погледу претставника — руководиоца претставништва тога предузећа у С. Суд је нашао да је тиме почињен привредни преступ из чл. 104 тачке г) (правилно: тачке д) Уредбе о оснивању предузећа и радњи, па је за овај привредни преступ казнио генералног директора новчаном казном.

Виши привредни суд потврдио је првостепену пресуду.

Врховни привредни суд уважао је ванредну ревизију Претседника Врховног привредног суда и обе ниже степене пресуде укинуо, вративши предмет првостепеном суду на поновно суђење, а из разлога:

„Суд првог степена утврдио је да предузеће I. у Б., којему је окривљени генерални директор има у С. претставништво, да је у регистру предузећа и рад-

њи као руководиоца тога претставништва био уписан Ч., да је овај у марту 1955 године престао да врши ову дужност, да је за вршиоца дужности руководиоца наведеног претставништва у марту 1955 године одређен М., који је постављен за претставника предузећа у С., а да та промена претставника није била уписана у регистар предузећа и радњи, када је тржишна инспекција саставила о томе записник, тј. 14 јануара 1957 г., већ тек 21 јануара 1957 г. Утврдио је дакле да промена о којој је реч није била уписана у регистар у року од 15 дана који је одређен чланом 59 став 3 Уредбе о оснивању предузећа и радњи.

Позивајући се на ова чињенична утврђења првостепени суд прогласио је окривљенога кривим за привредни преступ. У образложењу пресуде суд је истакао да је ценио одбрану окривљенога тј. навод окривљенога да је упутио налог свим претставништвима предузећа да проведу све потребне формалности око регистровања, дозволе рада претставништва и тако даље, да је њему као генералном директору немогуће да лично контролише целокупан рад, а да је организационо поставио да се свака промена има регистровати и да је задужио лица која треба да то учине. Суд је нашао да је таква одбрана неоснована стога што поменута уредба налаже директору предузећа да подноси пријаве за упис у регистар, а чл. 104 Уредбе казна за пропуст подношења пријаве предвиђена је само за директора, што да значи да је он дужан контролисати благовременост подношења пријаве.

У таквом образложењу има противречности.

Првостепени суд с једне стране наводи да се упустио у оцену одбране према којој је окривљени истакао да лично није могао контролисати спровођење наређења која је издао у погледу регистровања, али да је задужио лица која треба да то учине, нарочито да је задужио секретара предузећа да проверава извршења проведених његових наређења. Суд полази од становишта да је за постојање одговорности за инкриминисани привредни преступ потребна субјективна одговорност окривљеног. С друге стране, исти суд одбио је да прихвати наведену одбрану позивајући се просто на то да је подношење пријаве стављено у дужност директору, да је казна за пропуст подношења пријаве предвиђена само за директора, па да је директор дужан да контролише благовремено подношење

пријава. Овај последњи став пресуде својди се уствари на правно схватање да се директор предузећа не може ослободити одговорности чим пријава за упис у регистар није поднесена на време. Из тога би изгледало да суд првог степена полази са становишта да постоје објективни елементи дела.

Уколико је првостепени суд полазио од оваквог становишта, оно се не може прихватити. За постојање одговорности за привредни преступ претпоставка је наиме субјективна одговорност физичког лица, па и за привредни преступ почињен пропуштањем подношења пријаве за упис у регистар привредних организација, треба да постоји дело или пропуст физичког лица учињен умишљајем или нехатом.

Ако се изнето образложење првостепене пресуде има схватити тако да је првостепени суд и сам пошао са становишта да одговорност окривљенога не постоји ако нема умишљаја или нехата, онда је поступак остао непотпун. Окривљени је у своју одбрану изнео које је мере предузео да се пријава за упис у регистар благовремено изврше. Суд је погрешно кад је прешао преко ових навода паушалном тврдњом да је окривљени био дужан да лично контролише да ли је пријава за упис у регистар поднета на време. Да би се прибавио чињенични основ потребан за оцену да ли је на страни окривљеног постојао бар нехат, првостепени суд је био дужан да утврди и оцени наводе одбране, о личним својствима окривљенога, о обиму послова у предузећу, о начину организације рада који је окривљени директор провео у предузећу ради обезбеђења правилног и благовременог одвијања послова око подношења пријава за упис у регистар и о организацији надзора. Тек на основу овако утврђеног чињеничког стања може се оценити да ли постоји субјективна одговорност окривљенога за пропуст благовременог подношења пријаве за упис у регистар.

Суд другог степена повредио је стога закон кад је побијану првостепену пресуду, унаоч непотпуности поступка, потврдио усвајајући образложење првостепене пресуде. Ово тим више, што је окривљени у својој жалби у своју одбрану изнео да као генерални директор стоји на челу привредне организације са 170 службеника, са шест претставништава у земљи и осам претставништава у иностранству и са годишњим прометом од близу 20 милијарди динара, са врло

компликованом проблематиком, уз употребу честих путовања у иностранство, због чега да му је физички немогуће да лично спроводи све прописе и лично проверава да ли је на време поднета свака пријава за упис у регистар. И ови су наводи одлучни за пресуђење па је суд био дужан да провери њихову истинитост и оцени ради утврђења да ли постоји субјективна одговорност окривљенога."

Рок за подношење тужбе којом се у смислу члана 64 Уредбе о престанку предузећа и радњи тражи утврђење тражбине оспорене на рочишту за испитивање тражбина, није преклузиван рок. (Врховни пример. суд Сл. 614/1957).

Решењем Окружног привредног суда отворен је над туженим поступак принудне ликвидације. По одржаном рочишту за испитивање тражбина, решењем истог суда, тужилац је упућен да тужбом против туженог, тада у принудној ликвидацији утврди постојање своје оспорене тражбине.

Тужилац је покренуо парницу 10 новембра 1956 године. Каснијим решењем истог суда од 24 децембра 1956 године одобрено је поравнање у поступку принудне ликвидације туженог, према коме тужени исплаћује повериоцима 60% признатих потраживања, насталих до дана објаве отварања поступка принудне ликвидације и то: 40% до 31 децембра 1956 г., односно одмах по правоснажности и извршности решења, а 20% до 30 јуна 1957 године. У вези с тиме, тужилац је у спору против туженога, над којим је обустављен поступак принудне ликвидације, снизио захтев у погледу сразмерног потраживања на 6% од првобитно утврђеног износа.

Према чл. 64 Уредбе о престанку предузећа и радњи, повериоци чије су тражбине на рочишту за испитивање тражбина оспорене, могу утврђивати те своје тражбине у року од 15 дана по завршеном рочишту, тужбом против лица која су те тражбине оспорила. Овај рок није преклузиван, како то погрешно налази првостепени суд, јер га поменута одредба изрично као такав не поставља. Не би се према томе ни могло узети, како то сматра правостепена одлука, да би после овога рока тужба била недопустена.

Не ради се дакле о преклузивном року, па последица пропуштања овог рока за повериоца не значи губитак права да

у спору утврди постојање оспорене тражбине.

Напротив, односне последице пропуштања манифестују се у другом правцу. Тако, ако се поменути рок пропусти, престаје спречавање застаревања, које је било наступило у смислу члана 50 став 4 поменуте Уредбе. Или, ако поверилац у погледу пријављене и оспорене тражбине не поднесе тужбу у предвиђеном року, његова се тражбина неће више узети у обзир при деоби у смислу члана 68 став 1 поменуте Уредбе, осим ако је тужбу поднео, истина после одређеног рока, али најкасније онога дана кога је

ликвидациони управник, у смислу члана 71 поменуте Уредбе, ставио предлог за деобу ликвидационе масе. Или, повериоцу оспорене тражбине, која при деоби није узета у обзир, због, тога што тужба није била на време поднета, не припада захтев за сразмерну исплату приликом накнаде деобе. И на крају, за споразумно обустављање принудне ликвидације није потребан пристанак повериоца, којем је прошао рок за подношење тужбе.

Са изложенога су неосновани сви разлози о преклузији утуженог потраживања.

СЛУЖБЕНА САОПШТЕЊА

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АК У АПВ

На седници управног одбора АК у АПВ која је одржана дана 19 јуна 1958 године, донесена су следећа решења:

1. Узет је на знање извештај претседника, секретара, благајника и референата о раду Коморе између две седнице.

2. Оставка Свет. Николића, дисц. тужиоца упућује се наредној скупштини Коморе, с тим да дужност дисц. тужиоца, до избора новог, врши заменик Борислав Стефановић, адвокат из Новог Сада.

3. На основу Уредбе која је објављена у Сл. листу ФНРЈ бр. 22 за 1958 годину, снижава се износ стипендије са 8.000 динара на 6.000 динара почев од 1 јула 1958 године.

4. Узима се на знање извештај да је Радни одбор у Суботици одржао 31 маја 1958 год. пленарни састанак, а да су изабрани: за претседника Шимон Бела, за секретара Корхец Золтан, а за благајника Стипан Човић.

5. Узима се на знање извештај да је Радни одбор у Панчеву 7 јуна 1958 године одржао пленарни састанак те да су изабрани: за претседника др. Глиша Стојшић, за секретара Бог. Стојковић, а за благајника Зарија Трифун.

6. Књиговодство, Коморе ће свим дужницима доставити стање са 30 јуном 1958, па против адвоката-дужника који у року од 8 дана не измире своје обавезе према Комори, биће поднесена дисц. пријава.

7. Решавано је о упису у именик адвоката.

8. На основу чл. 59 ст. 2 и чл. 93. т. 8 ЗОА, те члана 6 т. 2 и чл. 7 статута Коморе брише се из именика адвоката ове Коморе Николић Светозар, адвокат из Новог Сада, услед прелаза у држ. службу и то са 30 јуном 1958 године. На основу чл. 57 статута за преузиматеља његове адв. канцеларије поставља се адвокат Бор. Стефановић из Новог Сада.

9. На основу чл. 59. т. 6 и чл. 93. т. 8 ЗОА, те чл. 6. т. 2 и чл. 7 статута брише се из именика адвоката ове Коморе др. Богданов Васа, адвокат из Ковина са 19 јуном 1958 године, услед пензионисања. —

На основу чл. 57 статута за преузимаатеља његове адв. канцеларије поставља се адвокат Мијајев Лука из Ковина.

10. Поднесена је пријава Среском јавном тужиоцу у Зрењанину у вези појаве рада надриписара у срезу Зрењанин.

11. На основу члана 74, а у вези чл. 93 тач. 8 ЗАО и чл. 9 Статута узима се на знање да је Милић Ђ. Александар адвокатски приправник 23 маја 1958 год. прекинуо адвокатско-приправничку вежбу код адвоката Ведрински Ђорђа из Сомбора и исту наставио 24 маја 1958 код Среског суда у Апатину.

12. Узима се на знање да је Илија Голочевац, адв. приправник из Куле, 16 јуна 1958 прекинуо адв. припр. вежбу код др. Кулаи Тибора адвоката из Куле, те се позива да пријави новог принципала.

13. На основу чл. 51 и чл. 93 тач. 8 ЗОА те чл. 6 тач. 2 и чл. 7 Статута Коморе брише се из именика адвоката ове Коморе Кирић Б. Стеван са 30 јуном 1958 године, услед пресељења адвокатске канцеларије у Београд.

14. На основу чл. 51 и чл. 93 тач. 8 ЗОА те чл. 6 т. 2 и чл. 7 Статута Коморе брише се из именика адвоката ове Коморе Јеремић А. Живота, адвокат из Бача са 30 јуном 1958 године, услед пресељења адвокатске канцеларије на Ријеку.

15. Узима се на знање изјава др. Богданов Васе пенз. адвоката из Ковина да и надаље остаје члан Фонда посмртнине ове Коморе.

16. На основу чл. 76 тач. 4 и 93 т. 8 ЗОА те чл. 6 тач. 2 и чл. 9 Статута Коморе брише се из именика адв. приправника Узон Никола на адв. приправничкој вежби код др. Бин Ференца адвоката из Суботице са даном 31 март 1958 године, због преласка у државну службу.

Управни одбор Адвокатске коморе у АПВ

УПИСИ У ИМЕНИК АДВОКАТА АДВ. КОМОРЕ У АПВ

На снсу чл. 23, а у вези чл. 12, 13 и 22 закона о адвокатури, обзиром да су органи Адвокатске коморе у АПВ, и то управни одбор решењем са седница од 22 априла и 19 јуна 1958 година, а савет на седници од 26 јуна 1958 у смислу чл. 23 ЗОА се сагласили да су испуњени услови за упис у именик адвоката, УПИСУЈЕ СЕ:

1. Грбић Маршикић Даринка, са седиштем адв. канцеларије у Врбасу, на основу решења бр. 116/1958, са даном 1 јул 1958 године;

2. Грујић Н. Сава, са седиштем адв. канцеларије у Новом Саду, на основу решења бр. 187/1958, са даном 1 јул 1958 године;

3. Петровић Живан, са седиштем адв. канцеларије у Белој Цркви, решењем бр. 209/1958, са даном 1 јул 1958 године;

4. Галечић Александар, са седиштем адв. канцеларије у Бач. Паланци, решењем бр. 217/1958, са даном 1 јул 1958 године.

Адвокатска комора у АПВ

БРИСАЊЕ ИЗ ИМЕНИКА АДВ. ПРИПРАВНИКА АК У АПВ

На основу уписа у именик адвоката АК у АПВ, бришу се из именика адв. приправника АК у АПВ са даном 30 јун 1958 године, и то:

1. Грујић Сава, из Новог Сада, на адв. припр. вежби код др. Франтуцан Стевана, адв. из Новог Сада.

2. Петровић Живан, из Беле Цркве, на адв. припр. вежби код др. Козме Имре, адвоката из Беле Цркве.

Адвокатска комора у АПВ

ИЗ КЊИГОВОДСТВА КОМОРЕ

1. Извештавају се адвокати и адвокатски приправници да је текући рачун Адвокатске коморе у АПВ измењен и да сада гласи: Адвокатска комора у АПВ Н. Сад: 151—11

3—403

те се на овај текући рачун имају вршити уплате за чланарину, 1% коморског доприноса, новчане казне, за „Гласник” и остале уплате за Комору.

2. Извештавају се сви адвокати да је текући рачун Фонда посмртнине ове Коморе измењен и да гласи: Адвокатска комора у АПВ Н. Сад: 151—11

6643—292

те се све уплате за Фонд посмртнине имају уплаћивати на горњи број.

3. Пошто пок. др. Вирц Михајло, пенз. адвокат из Сомбора није био члан Фонда посмртнине то се за његов смртни случај не треба да врши уплата од 400 динара. Оним адвокатима који су ту уплату већ извршили одобрен је износ уплате за први наредни смртни случај, те за исти не треба да врше уплату.

4. Извештавају се сви адвокати да 1 јула 1958 године доспева обавеза уплате III. тромесечја чланарине Комори у износу од 1.650 динара, као и да доспева обавеза пријаве и уплате 1% коморског доприноса за I полугодиште 1958 год.

Књиговодство АК у АПВ

ИЗ УРЕЂИВАЧКОГ ОДБОРА ГЛАСНИКА

1. Молимо све дужнике-претплатнике на „Гласник” да измире своја стара дуговања, као и претплату за 1958 годину. Претплата се уплаћује на тек. рачун Адвокатска комора у АПВ бр. 151—11

3—403

а на полеђини уплатнице навести за „Гласник”.

2. Умољавамо све сараднике „Гласника” да своје чланке шаљу писане на писаћој машини, са проредом, и писане само на једној страни, јер ће тако олакшати рад и уреднику и штампарији.

Уређивачки одбор „Гласника”

ЗАЈЕДНИЧКИ САСТАНАК СВИХ ФАКТОРА ПРАВОСУЂА У КИКИНДИ

Покрајински секретаријат за правосудну управу АПВ, својим расписом бр. СУ. 80/1958, преузео је једну врло корисну иницијативу. Он је препоручио одржавање заједничких састанака судија, тужилаца и адвоката, на којима би се расправљало о проблематици која интересују ова три фактора нашег правосуђа.

Претседник Окружног суда у Кикинди М. Будаков, заказао је такав састанак за 28 јун 1958 године. На састанку су били присутни све судије Окружног суда у Кикинди, Среских судова у Кикинди и Н. Кнежевца, а као делегат Адвокатске коморе у АПВ Коста Хаџи.

Претседник М. Будаков у свом реферату подвукао је сву корисност иницијативе дате од Покр. секретаријата за правосудну управу. Изнео је проблематику рада и односа у раду сва три фактора нашег правосуђа на подручју Окружног суда у Кикинди, илуструјући свој извештај и статистичким подацима. Осврнуо се на слабости у раду суда, тужиоштва и адвокатуре, те указао како на објективне, тако и на субјективне узроке сметње у раду и анализирао могућности да се убрза рад суда, како би се решили не само заостаци, него се дошло до кулантног и брзог решавања предмета, али уз максимум квалитета у раду. Извештај је саслушан са великом пажњом, а био је врло добро обрађен и документован.

После тога се развила опширна дискусија, која је обухватила целу у реферату изнесену проблематику.

Дискутовали су судије М. Јанков, Ор. Путник, Нев. Путник, тужилац Н. Лозанов и адвокати М. Комненовић, У. Будишин, Др. Зиков, и делегат Коморе Коста Хаџи.

У дискусији је истакнута једнодушна воља свих учесника овог састанка да, даље обрађивајући у реферату и дискусији изнесене замерке у раду и предлоге за побољшање рада, примене све потребне мере и предузму све потребне кораке како би се све замерке отклониле, како би се дошло до тога да се стање код решавања заостатака знатно поправи, да се суду и осталим факторима правосуђа олакша рад. И у реферату и у дискусији третирана су и начелна, а не само конкретна, питања. Тако се разматрало питање недовољне ангажованости бранилаца у претходном поступку, у истрази, те су анализирани узроци ове појаве. Разматрано је питање стила и система рада судија и адвоката.

Састанак је трајао око 4 часа, а протекао је у пријатној, другарској атмосфери, тако да је на све присутне својом озбиљношћу, готовошћу да се сви заложу за побољшање стања, оставио најдубљи утисак.

К. Х.

КОНКУРС

за попуњавање места стипендисте студента Правног факултета које издаје Адвокатска комора у АПВ.

На основу Одлуке о додељивању стипендија Адвокатске коморе у АПВ чл. 1, 3, 4 и 5 (пречишћен текст Одлуке објављен у збирци прописа Адв. коморе у АПВ бр. 2) расписује се КОНКУРС за попуњавање једног стипендиског места за студента Правног факултета у земљи.

Молиоци имају најкасније до 31 августа 1958 године да поднесу молбу Адвокатској комори у АПВ, Нови Сад, Змај Јовина 20/1.

Уз молбу треба приложити:

1. извод из матице рођених молиоца;
2. уверење о имовном стању молиоца, односно лица који молиоца издржава;
3. ако се молилац упусује на Правни факултет после положеног испита зрелости, сведочбу о положеном VIII. разреду гимназије и испиту зрелости;
4. ако је молилац већ уписан раније на Правном факултету уверење о томе, као и индекс Факултета ради установљења које је предмете из које године положио;
5. биографију молиоца, нарочито с обзиром на његову делатност у омладинским организацијама;

Висина стипендије је 6.000 динара месечно, преко целе године. За случај да за стипендисту буде изабран студент завршне године правних студија, може управни одбор Адв. коморе да одреди и висину стипендије до 8.000 динара, уколико су код молиоца испуњени законски услови.

Са стипендистом има се склопити писмен уговор, у коме ће се утачинити сви остали услови предвиђени у Одлуци о издавању стипендије.

Интересенти могу у просторијама Адв. коморе за време радног времена да се упознају са условима одређеним у Одлуци, а исте услове могу дознати и код Претседника Радног одбора адвоката и адв. приправника, ван седишта Коморе.

Из седнице Управног одбора Адвокатске коморе у АПВ која је одржана дана 19 јуна 1958 године.

Секретар,

Коста Хаџи, с. р.

Претседник,

Милорад Ботић, с. р.

„ГЛАСНИК“ излази сваког месеца. / Издавач и власник: Адвокатска комора за АПВ, Нови Сад, Змај Јовина 20. / Уређује Одбор. / Одговорни Уредник: Ботић Милорад, адвокат Нови Сад, Народних хероја бр. 6. / Текући рачун код Народне банке бр. 300-Т-403. / Штампарија „Коста Шокица“ Нови Сад.

